

4° Dis. 3554. 1.

Dep. 3554. (1)

85. 6

OBSERVATIONES
SUCCINCTÆ

^{Ad}
JOAN. JAC. MASCOVII

PRINCIP. JUR. PUBL. ROM. GERM.

Edit. Lips. 1759.

CAPUT V.

DE PRINCIPIIS JURIS PUBLICI
ECCLESIASTICI IN SPECIE,

Ubi

DE CONCORDATIS NATIONIS GERMANICÆ
CUM CURIA ROMANA.

QUAS

UNA CUM POSITIONIBUS
EX JURE UNIVERSO PUBLICÆ DISPUTA-
TIONI SUBJICIT

In Alma Archi-Episcopali Univerſitate Salisburgenſi

Illuſtriſſimus & Generoſiſſimus Dominus

Maria Joſephus Sigismundus Antonius S. R. I.

Comes Fugger de Kirchberg & Weiſſenhorn, Dominus
in Dietenheim & Brandenburg &c.

P R Æ S I D E

JOANNE PHILIPPO STAINHAUSER,

J. U. D. Celiſſimi ac Reverendiſſimi S. R. I. Principis & Archi-
Episcopi Salisb. &c. &c. Conſil. Actuali Aulico, & Profeſſ. Jur. Publ.

Natur. Gentium & Cod. Ordin. p. t. Facult. Jurid. Decano.

Salisburg. 7. Sept. 1773.

Horis Ante- & Pomeridianis conſuetis

Typis Franc. Prodinge, Statuum Provinc. & Urbis Metrop. Typogr.

ORIGIN AND
NATURE

OF THE

ART OF

TEACHING

THE

ART OF

TEACHING

THE

ART OF

TEACHING

THE

ART OF

TEACHING

THE

ART OF

TEACHING

THE

ART OF

TEACHING

ADPROBATIO

S. Facultatis Theologicæ.

Legi observationes succinctas ad JOAN. JAC. MASCO-
VII *Princip. Jur. Publ. Rom. Germ.* CAPUT V. Quum-
que nihil in iis contra fidem & bonos mores contineatur,
luce publica tanto digniores censeo, quod majorem Prin-
cipiis Jur. Publ. Ecclesiastici lucem affundant, eorum usi-
bus profuturam, qui animum ad hæc studia adplicuerint.
Salisburgi 27. Augusti 1773.

P. ANSELMUS RITTLER, Benedictin.
Weingart. SS. Theolog. Doct. & in
Moral. Professor Ordin. Celsissim. ac
Reverendiss. S. R. I. Principis & Ar-
chiepisc. Salisburg. &c. &c. Consiliar.
Eccles. S. Facul. p. t. Decanus.

APPROBATIO

Inclytæ Facultatis Juridicæ.

Legi has observationes succinctas ad JOAN. JAC. MA-
SCOVII *Principia Jur. Publ. Imp. Rom. Germ.* Quum-
que nihil in iisdem sanis Status publici principiis adver-
sum deprehenderim, easdem luce quoque publica dignif-
simas censeo. Die 27. Augusti 1773.

P. MODESTUS SCHMETTERER, Ord.
SS. P. Benedicti in Antiquis. ad S. Pe-
trum Monasterio Salisburgi Professor,
J. U. D. & SS. Canonum Professor Ord.
Publ. Celsiss. ac Reverendiss. Archi-
Episcopi & S. R. I. Principis Salisbur-
gensis &c. &c. Consiliar. Ecclesiasticus,
Fac. Jurid. ex Decan.

Ad Lectorem.

Hæc de Principiis Juris Publ. Eccl. Materia a Viris Doctis, si unquam, certe hodie multum agitata eo ipso, quod in diversa eant sententiæ, exactiorem indaginem requireret, Cum vero Illustrissimus D. Defendens Eorum, à quorum Nutu dependet, jussu ante Discessum in Fine Anni Scholastici Specimen quoddam Academicum dare debuerit, vix tantum superfuit Temporis, ut Dissertatio quædam vel currente calamo conscribi, ne dicam, ad Lucernam elaborari potuerit. Hinc facilius Veniam dabit Lector Benevolus, si quædam pro Dignitate rei minus Discussa invenerit, & se expectatione frustratum viderit.

LIBRI I. CAP. V.

DE PRINCIPIIS JURIS PUBLICI EC-
CLESIASTICI IN SPECIE, UBI DE
CONCORDATIS NATIONIS GERMANICÆ
CUM CURIA ROMANA.

OBSERVATIONES.

Ad §. I.

1. Hoc caput tum Sublimitate, tum Gravitate Ma-
teriaë summoperè se commendat; agit enim de
PRINCIPIIS Statui ecclesiastico PROPRIIS,
& quantum in his designandis Protestantes à Catholicis dif-
fentiant, nemò est, qui nesciat, imò hos ipsos inter se non
fatis convenire, palam est.

A

2. Sic

2. Sic illustris H O R I X, nunc ad Visitationem Camerae Imper. subdelegatus, postquam meliorem jurisprudentiae *publicae, feudalis, & civilis* Faciem nostri Temporis praesentavit, in *Traetatiuncula de Font. jur. canon. Moguntiae habita.* §. II. jurisprudentiam ecclesiasticam putidis adhucdum Lacunis scaterere sine Fuco affirmat „ soli, ait, JURISPRUDENTIAE „ ECCLESIASTICAE in Germania similis hucusque non „ contigit Felicitas. Consulamus enim modo Germanos Canonistas, eorumque Libros; mox eorum plurimos Barbariem „ & Stupiditatem medii aevi ubique prodere deprehendimus: „ Principia juris publici universalis, Historiam Ecclesiae, & „ Imperii, studium Critices, aliaque Canonistae necessaria penitus ignorant: imo, quod magis est, in principia falsa, „ erronea Reatu laesae Majestatis affecta passim prolabuntur, „ omnem Ingenii Nervum eo intendentes, quo inferiorem „ Clerum (nam ad Praelatos Germaniae immediatos respicere „ nolunt) ab omni omnino Societatis civilis Vinculo liberum, & à Regimine seculari penitus independentem efficiant, quo coronas Imperantium Thiaræ, omneque Imperium politicum ab Ecclesia faciant dependere; quo denique loco Hierarchiae divinitus institutæ Dominatum Gentium à Divino Authore tam acriter prohibitum in Ecclesia effingant: hoc solo sese Canonistas esse existimant, si „ aliquo compendio juris canonici & didicitis quædam „ Textus obstantes solvendi Divinationibus inter alios Ignorantes sese efferre, & practica sua beneficiâ, five sua de „ com-

„ Commercio beneficiali Notitia gloriari, & in eo triumphare queant, quod cuncta, quæ ad Crumenam faciunt, rite intelligant. „ Quæ quidem ex asse mea non facio, cum nostro ævo jurisprudentiæ Ecclesiasticæ studium in Dies magis magisque excoli, experientia abundè testetur; imo ipse laudatus Author suam in eo sententiam moderatur, non esse regulam sine exceptione, nec deesse Germanos, queis de meliore luto finxit Præcordia Titan.

3. Ut vero in Veteres juris Pontificii Interpretes Aculeum figunt melioris Notæ recentiores, ita & nostri ævi Doctores mirè altercantur invicem, ut classes contra classes insurgere, atque de genuinis jurisprudentiæ Principiis pari ferè robore decertari videas. Exemplo sint Personati Duumviri JUSTINUS FEBRONIUS, & LOHENSTENIUS cum suis Asseclis, qui ex altera Parte Antagonistas habent haud minori Critices, Historiarum, & Eruditionis omnigenæ apparatu insignes. Objiciunt hi illis Luxuriantis Ingenii Monstra, illi his meticulosi, & superstitiosi Animi Spectra, & utrinque tanta Argumentorum vi premunt, ut sub quorum Præsidio lateas tutior, haud dignosceres, ni genuinis Principiis adjutus vera à falsis discernere queas.

4. Nescio fane, utrum eæ sub Reformationis sic dictæ Tempore & insequenti de jurisdictione & Disciplina Ecclesiæ Lites efferbuerint vehementius, ac inter Catholicos etiamnum; illud saltem indubium est, quòd discordiæ inter hos ipsos plus Damni inferant Ecclesiæ, quàm exterorum moli-

mina, adinstar Lítium Domesticarum, quæ Experientia Teste in Familiam fortius sæviunt, atque Vinculo intimæ Conjunctionis semel rupto ad Internecionem usque agitantur, ut Adversantium Conatibus Vires mutuis, ac internis Dissensionibus fractæ succumbant, necesse sit. Concordia tamen magis optanda, quàm expectanda est.

5. Ex eo enim, quo Christiani in Republica civili ad Socialitatem cum libero religionis Exercitio, ac Disciplinæ ecclesiasticæ juribus admissi fuere, mox de utriusque regiminis Limitibus Discordiæ oriebantur. Testantur id historiæ luculenter, & *Bellum Sacerdotii Romani & Imperii Germanici perpetuum multa per secula gestum, nondumque debellatum* latius sistit J. F. GEORGISCH. imò id *nec debellandum* existimo, cum adhucdum avita pertinacia utrinque disceptetur, & vel pro affectu vel Partium studio quisque suam tueatur causam, (a) rerum Profanarum Exemplo, ubi pro officii fato, sub *Cæsarinarum* ille, alter sub *Fursteneriorum* vexillis militat. (b)

(a) Vid. de BANNIZA *Jur. Profess. Oenoponti in* DISSERT. *de vero Intell.* §. LII. Art. V. P. W. pag. 3. 4.

(b) CHRISTOPH KRAMER Profess. J. P. & F. in THERES. Vien. kurz gefasste Abhandl. aus dem deutschen Staats-Rechte pag. 20.

6. Est tamen jurisconsulti cordati, ut secundum Principia ex puriori fonte hausta, Regulasque proprias, cujusque causam defendat, præcipuè vero *patria & Germanus Germanica*

re-

respiciat jura, atque Nationis suæ Libertatem millenas inter Turbas sæpissimè pressam, nunquam tamen oppressam juxta transactiones & pacta publica conservare totis viribus adlaboret. Egregia suppeditat Principia ANONYMUS *Princip. Jur. Publ. Eccles. Cathol. ad Stat. German. accomod.* ab Authore in not. laudatus, cui quidem se opposuit P. J. GAUTIER S. J. in ANIMADVERSIONIBUS ad cit. *Principia* Coloniae 1750. 8vo. Occurrerent quædam ad utrumque monitu haud indigna, sed ad Regulas dilucidandas me converto, ordine, quo Author eas proposuit.

§. II.

1. **A**ntequam Author noster ad singulares Germaniæ leges, quæ rem Ecclesiasticam tangunt, devolvitur, CONCILIORUM mentionem facit, & sunt hæc, vel GENERALIA, vel PARTICULARIA. Hæcque, vel NATIONALIA, quando sub Directorio Patriarchæ, vel Primatis congregantur omnes Prælati totius Nationis E. g. Africae, Galliae, Germaniæ, vel PROVINCIALIA, si à Metropolitano Episcopi Suffraganei, sive Archi-Diœcesani evocantur, vel DIOECESANA, quæ Episcopus cum suo Clero celebrat. GENERALIA etiam OECUMENICA dicuntur, i. e. *ad Orbem Terrarum pertinentia*, Concilia, *in quæ totus Orbis coit*, ut interpretatur S. DAMASCENUS.

2. A Constantino M. usque ad Ferdinandum I. Orthodoxa œcumenica Concilia numerantur XXI. videlicet
 • *Orientis VIII. Occidentis XIII.* 1. Orien-

I. *Orientis* NICENUM I. an. 325. in quo congregati 318. Episcopi Præsentibus S. Pontificis legatis OSIO Episcopo Cordubensi, VITO ac VINCENTIO Presbyteris Schismate MELETII sublato & ARII hæresi damnata, editoque fidei Symbolo viginti morum regulas seu Canones condiderunt, & Diem celebrandi Pascha stabiliverunt. Atque inter hujus Concilii præ cæteris notari merentur XX. Canones ad regimen Ecclesiæ spectantes, quorum IV. & VI. Metropolitanorum æqualitas & jura asserta sunt.

II. CONSTANTINOPOLITANUM I. an. 381. sub DAMASO Papa & THEODOSIO Seniore Imp. Episcoporum 150. pro Divinitate Spiritus S. contra Macedonium.

III. EPHESINUM an. 431. sub CÆLESTINO I. & THEODOSIO jun. ac VALENTINIANO Episcoporum amplius 200. pro una Christi Persona contra NESTORIUM.

IV. CHALCEDONENSE an. 451. sub Leone I. convocavit MARCIANUS ad reprimendos Hæreticorum Insultus, in quo præsentibus 130. Episcopis & Præsentibus Legatis Apostolicis PASCHASINO & LUCENTIO Episcopis, BONIFACIO & BASILIO Presbyteris EUTYCHES, DIOSCORUS & rursus NESTORIUS diris devovebatur, atque asserta contra EUTYCHETEM duplici in Christo Natura, Disciplinæ quoque Ecclesiasticæ sancitis XXVII. canonibus prospectum est.

V. CON-

V. CONSTANTINOPOLITANUM II. an. 553. sub VIGILIO P. & JUSTINIANO Imper. Episcoporum 165. contra Errores ORIGENIS & tria Capitula, i. e. libellos THEODORI MOPSUESTENI, THEODORETI & IBAE.

VI. CONSTANTINOPOLITANUM III. an. 681. sub AGATHONE P. & CONSTANTINO Pogonato Imp. Episcoporum 170. habitum in Palatio TRULLO, unde & TRULLANUM vocatur, contra MONOTHE- LITAS i. e. unius tantum voluntatis in Christo assertores.

VII. NICÆNUM II. an. 787. sub ADRIANO I. & CONSTANTINO IV. ac Matre IRENE, Episcoporum 350. contra Iconomachos pro cultu sacrarum Imaginum.

VIII. CONSTANTINOPOLITANUM IV. an. 869. sub ADOCIANO II. & BASILIO Imper. in Templo S. So- phiæ, Episcoporum ferè 330. contra schisma PHOTII Pseudo Patriarchæ Constantinopolitani.

I. *Occidentis* Concilia sunt LATERANENSE I. an- no 1122. Romæ in Ecclesia S. Joannis in *Laterano*, sub CALIXTO II. & HENRICO V. Imper. Episcoporum amplius 300. pro Expeditione contra Saracenos, & Re- formatione Disciplinæ, ac restauranda Pace cum Cæsare, de quo infra §. IV. plura.

II. LATERANENSE II. an. 1139. sub INNOCEN- TIO II. & LOTHARIO Imp. Episcoporum circiter 1000.
pro

pro confutando Schismate Petri LEONIS Anti-Papæ,
pro damnandis erroribus Petri de BRUIS, & ARNALDI
de BRIXIA, proque reformandis Moribus.

III. LATERANENSE III. an. 1179. sub ALEXAN-
DRO III. & FRIDERICO I. Imp. Episcoporum 280. con-
tra ALBIGENSES & WALDENSES Hæreticos, Pseu-
do-Electiones, & Ordinationes Pontificum depravatosque
mores.

IV. LATERANENSE IV. an. 1215. sub INNOCEN-
TIO III. & FRIDERICO II. Episcoporum 402. contra
errores Abbatis JOACHIMI, & ALMARICI, ac pro
Expeditione Saracenica.

V. LUGDUNENSE I. in Gallia an. 1245. sub INNO-
CENTIO IV. & FRIDERICO II. Imperatore Episcopo-
rum 160. in quo excommunicatus, depositusque fuit FRI-
DERICUS II. & plura Statum Ecclesiæ concernentia tra-
ctabantur, de quibus in Libro VI. Decretalium.

VI. LUGDUNENSE II. an. 1274. sub GREGORIO X.
& RUDOLPHO I. Episcoporum 500. ubi cum Ecclesia
latina reuniti Græci, Decretaque rursus fuit Expeditio in
Palestinam.

VII. VIENNENSE an. 1311. (Viennæ Allebrogum)
in Delphinatu celebratum sub CLEMENTE V. & HEN-
RICO VII. Imp. Episcoporum amplius 300. contra TEM-
PLARIOS, BEGUARDOS, aliosque Hæreticos; actum
præterea fuit de Bello sacro.

VIII.

VIII. PISANUM an. 1409. Episcoporum amplius 300. in quo depositis BENEDICTO XIII. & GREGORIO XII. de Papatu contendentibus electus fuit ALEXANDER V.

IX. CONSTANTIENSE an. 1414. sub JOANNE XXIII. & SIGISMUNDO Imperatore Episcoporum 250. contrà WICLEFFUM, HUSSITAS, Papasque Schismaticos. vid. inf. §. V.

X. BASILEENSE an. 1431. sub Eugenio IV. & SIGISMUNDO Imper. Episcoporum ex orbe latino plurimorum; atque hujus concilii Scopus fuit Reformatio morum & Curiae Romanæ. add. infr. §. V.

XI. FLORENTINUM an. 1438. FERRARIÆ cœptum, FLORENTIÆ finitum sub EUGENIO IV. & FRIDERICO III. Episcoporum 161. pro Reunionem Græcorum cum Ecclesia latina.

XII. LATERANENSE V. an. 1512. sub JULIO II. & LEONE X. PP. MAXIMILIANO I. Imp. contra conciliabulum *Pisanum*; Sanctionem Pragmaticam Gallorum, & Abusus. Episcoporum Numerus in eo fuit exiguus nunquam ultra 120.

XIII. TRIDENTINUM an. 1545. sub PAULO III. JULIO III. & PIO IV. PP. CAROLO V. & Ferdinando I. Imper. Prælatorum circiter 260. contra novas ejus Temporis Religiones, maximè per Germaniam disseminatas.

Sunt hæc CONCILIA Ecclesiæ GENERALIA, quæ vix non Verbis Authoris *Princip. Jur. Public. Eccles.*
B refer-

referre volui, quod hic præ cœteris Brevitati studeat. Plura, qui petit, vastos adeat Synodorum Collectores & commentarios à PAUL. JOS. de RIEGGER *Introd. in Jus Eccles. Univ. Sect. IV. §. II. & III.* citatos. Sufficere tamen poterit jurisprudentiæ Eccles. Cultori CABASSUTII *Notitia Ecclesiastica*; Tyronibus pro Enchiridiò est *Summa Conciliorum* CARANZÆ.

3. Maxima semper Conciliorum Autoritas fuit, ut GREGORIUS M. *in Can. 2. Dist. 15.* relatus dicat: *Sicut S. Evangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere & venerari, me fateor.* Cui consonat illud JUSTINIANI in *Novel. 131. c. 1.* *Quatuor Synodorum Dogmata, sicut sacras Scripturas accipimus, & Regulas sicut Leges observamus.* Repræsentatur enim in Concilio generali Ecclesia universa, quæ Columna est, & Firmamentum Veritatis, *contra quam Portæ Inferi non prævalebunt.* 1. ad Timoth. III. 15. Math. XVI. 18. Et ipsi Protestantes quatuor priora œcumenica tanquam Legitima & sancta venerantur, imò Lutherus ad Concilium Universale provocaverat tanquam Medium infallibile fidei controversias dirimendi, ut mirer BOEHMERUM in *Dissertat. prælimin. ad Tom. 1. Jur. Eccles. Protest. §. 22.* scripsisse, quòd Pax Ecclesiæ turbata Conciliis nunquam revocata fuerit, cùm Salus Ecclesiæ in conformitate Fidei formulariæ quæsitæ sit abjecta vera Salutis Via, & Fide viva: *Quidquod inde Episcopi Dominatum in conscientias & Imperium sacrum stabiliverint* add. *Dissert. prælim. ad Tom. II. §. 23.* Verùm quod alia Via Pax & Harmonia Ecclesiastica

stica firmari haud possit, non modo Reformationis sic dictæ Instaurator agnovit, sed id ipsum Status Imperii A. C. liberè professi sunt, in R. I. an. 1524. §. 28. 1525. §. 5. & 6. 1526. §. 1. 1529. §. 1. 1548. §. 4. & seq. 1551. §. 10. (a) Cùm itaque hoc ex adversantium Elogiis tanquam indubitatum habeatur, non opus est congerere ea, quæ dudum ad firmandam hanc Sententiam à Nostratibus ex sacra Scriptura, Traditione, & Authoritate Ecclesiæ copiose & solidissimis Argumentis conducta fuere.

(a) Ibi = wären die Irrthümer der Religion nicht sùglich, denn durch ein allgemein, frey Christlich Concilium, als den ordentlichen und Christlichen Weeg hinzulegen.

4. Inter Catholicos cùm res dubio careat, solùm illuc respicitur an Concilium legitime habitum sit. *Convocationem* summo Pontifici tanquam supremo Ecclesiæ universalis Pastori & Capiti competere, omnino statuendum est, in quo inter Protestantes adeo SCHMAUSSIUM (a) consentientem habeo. Hoc tamen, ut bene advertit cit. de RIEGGER (b) non impedit, quin primorum Ecclesiæ Seculorum Synodi convocantibus Imperatoribus Christianis celebratæ, vel maximè œcumenicis accenseri mereantur, ac semper & ubique his annumeratæ fuerint, cùm Imperatores Christiani *Nutritiorum* seu *Defensorum* Ecclesiæ jure hac in Parte usi, sibi inde nihil Potestatis spiritualis in decidendis Negotiis Ecclesiasticis arrogaverint, & ipse CONSTANTINUS M. qui Nicænum convocavit, in eodem Concilio dixerit: *Deus vos constituit Sacerdotes, & Nobis dati estis Dii; conveniens non est, ut homo judicet Deos, sed ille solum, de quo scriptum*

Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autem Deos judicat (c) quo spectat THEODOSII effatum, in Epist. ad Synod. Ephes. cum CANDIDIANUM ad Synodum mitteret, ea Lege & Conditione, ut cum Quæstionibus & Controversiis, quæ circa fidem inciderent nihil commune haberet: *Nefas est, ait, qui in sanctissimorum Episcoporum Catalogo adscriptus non est, Ecclesiasticis Negotiis & Consultationibus se immiscere.* Eandemque sententiam fovit MARCIANUS in Chalcedon. act. VI. ibi „ *Nos ad fidem confirmandam, non ad Potentiam ostendendam Exemplo religiosissimi Principis Constantini Synodo interesse volumus, ut inventa veritate non ultra multitudo pravis Doctrinis adtracta discordet.* (d) Candide ergo summi Imperantes professi sunt, se nihil habere potestatis spiritualis, nec actus convocationis etiam quid *Spirituale* in se involvit, atque jus convocandi concilia, ut jus denominandi Episcopos, & Patronatus, omnino communicari potest, imo ex variis Causis consultum fuerat tunc temporis, quo universa Ecclesia Regentium Imperio inclusa erat.

(a) In denen academischen Reden über das deutsche Staatsrecht L. II. c. III. §. 4. p. 249. Wo Er also saget: Unterschiedliche Protestanten haben mit Herrn Moser den Irrthum, als ob der Kayser Concilia ausschreiben könne; welches grundfalsch ist. Denn ein Concilium ist ein Versammlung von Geistlichen, und wenn es allgemein seyn solle, von allen Geistlichen aus der ganzen Christenheit, welche zusammen kommen, um gewisse streitige Religions-Sätze zu untersuchen. Weil nun ein weltlicher Herr in geistlichen Sachen und über geistliche Personen nichts zu sagen hat; so folgt daraus, daß der Kayser kein Concilium ansetzen könne; Zumal derselbe in Frankreich und andern Catholischen Ländern den Geistlichen noch viel weniger zu befehlen hat. Es bleibt Ihm also nichts übrig als sein Jus circa Sacra nemlich diejenigen Concilia, die der Pabst ausgeschrieben hat, zu beschützen.

(b) *De Conciliis* §. VI.

(c) RUFIN L. I. c. 2. & SOZOM. L. I. c. 17.

(d) *Con. 2. seq. Dist. 96.*

5. Ne-

5. Neque enim æstimatur Concilii Authoritas à *Præsidio*, *Numero*, vel *Convocatione* tantum, alioquin, si legitimus superior omnes orbis Episcopos convocasset, & decem vel viginti convenirent, Concilium esset *Oecumenicum*, quod tamen repugnat observantiæ, ipsius Tridentini novissimæ, ubi Legatis Apostolicis districtè injunctum fuit, ne quid majoris momenti ab Initio decideretur, antequam spectabilis Multitudo advenisset. Imò ad Concilium *Nicænum* convocabat CONSTANTINUS M. Ad alia Imperatores alii; ad illud solum Episcopi Imperii Romani invitabantur, ut ab Initio etiam NICÆNUM tantum fuerit *Oecumenicum instar Imperii Romani*, donec Progressu temporis ab exteris quoque Gentibus acceptatum fuerit. Idem dicendum est de CONSTANTINOPOLITANO I. cui DAMASUS Papa nec per se, nec per Legatos interfuit, neque ullus occidentalium. Recepit autem posthac Ecclesia Romana hoc Concilium, in quantum damnat MACEDONII errores. In CONSTANTINOPOLITANO II. etiam solus præsidebat EUTYCHIUS Patriarcha Constantinopolitanus, & licet VIGILIUS Papa ibi moraretur noluit assistere Synodo, nec Vices gerentem mittere, utut suppliciter ideo rogatus. Approbavit tamen postea judicium Synodi, quam & acceptarunt Successores ejus PELAGIUS, GREGORIUS M. & NICOLAUS M. Non itaque Concilii Legitimitas ab eo dependet, utrum summus Pontifex Patres convocaverit, aut an omnes totius Orbis Episcopi invitati fuerint, sed ab *Approbatione Ecclesiæ*.

6. Si

6. Si tamen *Edictalis saltem* Prælatorum, qui jus suffragii habent, convocatio præcefferit à summo Pontifice, & ex præcipuis mundi Plagis (a) Viri illustriores conveniant (b) cum libertate, in Spiritu S. congregati, utique Synodi Decreta Orbem obligant universum, dummodo Ecclesia per Concilium universale repræsentata, iisdem hanc vim attribuere intenderit.

(a) Cum itaque BENEDICTUS XIII. an. 1725. ad restaurandam Ecclesiæ Disciplinam Romæ in Laterano Synodum congregaret non nisi Episcopis Italiæ vocatis, comparuit quidem Scriptum Typis impressum, quo defendebatur, etiam universam Ecclesiam teneri ad Decreta Concilii *particularis*, ubi S. Pontifex ipse præsedet, quod & duo Jesuitæ Cardinales CINFUEGOS, & SALERNO, nec non Cardinalis BELLUGA accerrime defendebant, sed Legatus Galliæ & Cardinalis POLIGNAC haud minori Fervore huic Sententiæ se opponebant. Cardinales TOLOMEI, & CORRADINI hanc Litem S. Pontificis Decisioni relinquendam esse judicabant, & hic, ut controversiæ Finem imponeret, Synodum istam *Particularem* declaravit, cujus acta Romæ an. 1725. & Monachii an. 1726. in 4. in Lucem prodierunt.

(b) Si enim omnes suffragantes expectandi forent, nunquam *Oecumenicum* haberi potuisset; accrescunt igitur Absentium Jura Præsentibus, nec ideo minoris Authoritatis est Concilium, ubi centum quinquaginta, quàm ubi ducenti Episcopi confluxere.

7. In Conciliis nihilominus (quod Auctor *Princip. Jur. Publ. Ecclesiast.* cap. 6. §. 42. optime monet) sollicitè distinguere debent Dogmata, Definitiones, & Censuræ, quibus vera Legis vis inest, ab iis, quæ in illis solum laudantur vel 1) ut *piæ, & salutare consuetudines* E. g. *Ufus Imaginum,*
Cer-

Ceremoniæ &c. vel 2) ut probabiliora placuere, quo pertinet Canon Concilii Viennens. relatus in Clem. unic. de Summ. Trinit. vel 3) indefinita studio mansere E. g. Immaculata Conceptio B. V. Mariæ vel tam ambigua verborum formula concepta leguntur, ut Disceptationibus Scholasticis hodieum adhuc supersit Materia & Occasio. Sic de residentia Episcoporum, an & quomodo sit juris Divini? in utramque Partem disputari solet, non obstante Can. I. Sess. XXIII. Conc. Trident. de reform. Definitiones enim ad substantialia Religionis pertinentes ab omnibus recipi, & ubique ac semper retineri debent. (a) Accidentalibus verò, ut reliquæ Leges humanæ Vicissitudinibus obnoxia, expresse, vel tacito consensu immutari possunt. (b) Quæ non decisa, & in Dubio relicta, minime obligant.

(a) Hinc pinguis Minervæ Proverbium est: *Tridentinum non est ubique receptum*, quod verum de reformatoriis Decretis, falsum de Dogmaticis.

(b) Cit. de RIEGGER §. XVIII.

8. Theologi æquè ac Canonistæ largiori Manu hanc de Conciliis Materiam pertractant, quorum Notitia tamen juris publici studioso utilis & necessaria habetur, atque & *Orientalium*, ut *Occidentalium* ratio ineunda est; in quantum enim illa à nobis recepta sunt, in tantum eadem cum *Occidentalibus* autoritate pollent; & licet *Orientalia* in jure publico non adeo magnum, non tamen nullum præstant Usus, Jam enim ex eorum Actis Imperatorum Authoritatem in Conciliis Generalibus probari volunt; nec sine Fruge est Disquisitio, cur antea in *Oriente* habitæ sint, ibique haberi desierint Synodi Universales. Quid quod & ipsa Dogma-
ta

ta in his definita ignorari haud possint, cum ea Protestantes quoad priora quatuor Concilia faciant sua, & à Dominis Territorialibus secundum sua Principia judicari prætentant, ut & Nobis necquidquam contra nostræ Fidei Regulas injungi patimur. Uberiora autem, fateor, & longè plura continentur in Decretis Conciliorum *Occidentalium* quæ ad statum publicum Germaniæ faciunt. Sic Lateranensi I. Ansam dedere Sacerdotii & Imperii jura per dimidium seculi utrinque convulsa; Docent alia, E. g. **LATERANENSE II. PISANUM** &c. quæ Imperatorum Partes in Schismate Anti-Paparum, & Ecclesiæ Advocatia. Agunt **LATERANENSE IV. & LUGDUNENSE II.** de expeditione in Saracenos, & Palæstinam, in qua nobilissimæ Germanorum Familiæ & opes excisæ, ac totius Inclytæ Nationis Robur fermè occubuit. Nec silentio involvendum est, has ipsas Excursiones magnam intulisse Stragem tum publicæ, tum privatæ jurisprudentiæ. (a) **LUGDUNENSE I.** excommunicat, & deponit Fridericum II. summum Imperii Caput. Quàm amplus hîc Meditationum Campus, si anteriora, & subsequencia tempora, queis eadem fulmina in Dominos Dominantium evibrata fuere, in Memoriam revocentur! In **VIENNENSI** funditus debebatur Templariorum Ordo, non modo in Anglia, Gallia, & Arragonia sed etiam in Germania insignis & potentissimus, ex cujus bonis Equitum Ordo S. Joannis Hierosolymitani majora coepit Incrementa. Quòd Conciliorum **CONSTANTIENSIS & BASILEENSIS** Decretis libertas, ac status Ecclesiæ Germanicæ magna ex parte

parte innitatur, fufius infra (b) exponemus. TRIDENTI-
NUM autem ideo congregatum fuiſſe, ut Religionis Diſcor-
diæ, quæ Cives contra Cives, Principes contra Principes,
& nobiliora Imperii Membra, contra Caput armabant, amicè
componerentur, controverſiis legitimè definitis, & Diſci-
plina in melius reformata, Eccleſiæ ac Imperio Pax diu de-
ſiderata reſtitueretur, nemo ignorat.

(a) BOEHMER *de var. jur. Innovat. per Expedit. cruce ſignat.*
Exercitatio,

(b) §. V.

9. Quantuſcunque tamen Uſus, & Authoritas ſit Con-
ciliorum in jure publico, non poſſunt tamen contra Conſti-
tutiones Imperii allegari. Sic expreſſè cavebatur in P. W.
art. XVII. v. 3. *ne communia vel ſpecialia Conciliorum Decreta
contra hanc Tranſactionem unquam allegentur, audiantur aut ad-
mittantur.* De quo ſibi ſedulo proſpiciebant Proteſtantes,
ne Catholici cum tempore exciperent, ſe ad hanc Pacifica-
tionem, utpote ſacris Conciliis contrariam, minimè obligari.
Scripſerat etiam ERNESTUS EUSEBIUS (vel qui hoc
nomine latebat CHISIUS Nuntius apoſtolicus *Monachii*)
jam an. 1640. judicium Theologicum, *an Pax, quam Prote-
ſtantes deſiderant, ſit licita?* quod negabat. Affirmativam au-
tem defendit Caramuel à LOBCKOWIZ ut fertur, FER-
DINANDI III. Imp. & FERDINANDI EMANUELIS Ele-
ctoris Baviariæ jufſu.

§. III.

1. **O**lim etiam in Conventibus Imperii publicis rerum ecclesiasticarum cura habebatur, ut multis ideo Elogiis mactetur CAROLUS M. quod in his antiquos canones renovaverit, atque Politiam Ecclesiasticam optimis legibus instauraverit. Si tamen de causis *Spiritualibus* actum sit, integrum erat Ordini ecclesiastico, ut eas *solus* tractaret, quod disertis Verbis innuit HINC MARUS (a) & qui, cum separati essent à cæteris in eorum manebat Potestate, quando simul, vel quando separati residerent, prout eos tractandæ CAUSÆ QUALITAS, sive de SPIRITUALIBUS, sive de secularibus, seu etiam commixtis.

(a) *Epistol. de ordin. Palat. Caroli M.*

2. Latius diffuso Religionis Lumine pro rerum exigentia plures in Germania Synodi habebantur, tum *Diocesanae* tum *Provinciales*, quarum magnum numerum ex omnibus Germaniæ Angulis jussu & sumptibus Summi rei litterariæ Fautoris, REVERENDISSIMI D.D. JOANNIS MAURITII ARCHIEPISCOPI PRAGENSIS, S.A. LEGATINATI S.R.I. PRINCIPIS, COMITIS de MANDERSCHEID BLANCKENHEIM diligenter conquirit JOAN. FRID. SCHANNAT; quo mortuo ALTEFATÆ CELSITUDINIS Impensis Collectionem augere, continuare, Notis ac Digressionibus criticis illustrare coepit, P. JOS. HARZHEIM S. J. atque hoc etiam fatis functo, à Tomo VI. usque ad VIII. insigne hoc opus perduxit P. HERMANNUS SCHOLL S. J.

To-

Tomo IX. & ultimo manum admovit P. ÆGIDIUS NEISEN ejusd. Soc. Presbyter. Promittitur in fine Tomi IX. Tomus X., quem avidè exspectamus. Latent haud dubiè adhuc multa Concilia Archi- & Diœcesium *particularia*, quæ ad pleniorè Notitiàm rei Ecclesiasticæ quam plurimum conducerent. Unde mille Votis expetendum esset, ut cujusque Provinciæ Synodi, & Ordinationes Ecclesiasticæ divulgarentur. Moguntinorum Editionem optimo Instituto elegit Vir eruditissimus D. STEPHAN. ALEX. WÜRDWEIN Confil. Eccl. Officialis & insign. Eccles. Colleg. ad B. M. V. ad Gradus Decanus Moguntiae, qui Rempublicam literariam doctissimis Operibus ad æternam Nominis sui Famam dudum sibi plurimum devinciebat.

3. Ex Decreto Tridentini (a) Concilia *Provincialia* quolibet saltem *Triennio* : *Diœcesana* quotannis celebrentur; quod vero contra Majorum Instituta jam à seculis defierint, id fortè ex Rationibus politicis profluere existimat Author *Princip. jur. publ. Eccles.* (b) *ne Clerus inferior Sanctuarium Episcopale curiosius inspiciat, inque ferendis Canonibus Diœcesanis Partem Authoritatis sibi vindicet. Interim Consistoria Episcoporum si ex utroque Clero Diœcesano adlegantur viri prudentes, experti, & eruditi, Schema habent, vicemque gerunt perpetuæ quasi Synodi Diœcesanæ.* Ut autem persuasissimum habeo, Episcopos ad stabilienda Diœceseos jura haud indigere Arcanis, ita in his Synodorum Omissionem nullatenus radicatam esse judico, facilius in id concedens, quòd Consistoria bene ordinata

aliqualem Synodi perpetuæ Speciem præseferant: Ideo tamen Concilia olim sæpius haberi solita in defuetudinem abiisse, non crediderim; cum Rationes aliæ & multo fortiores in medium afferri possint pro recentiorum Seculorum Genio, Habitu, & Vicissitudine; ubi Episcoporum cum ArchiPræsule Nexus laxabatur; subin inter illos ipsos Æmulatio irrepebat; uni alterive sua Authoritate ab aliorum votis independenter Dioecesin ordinare præplacebat: hos ingentes Sumptus in splendidissimum Aulæ Comitatum Luxu incremente deterrebant; alios, quod Sanctissimis Regulis Morem pro antiqua Pietate haud amplius geri animadverterent, nec de novis meliora expectare possent. Porro fors & illud Episcopis Offensæ fuit gravissimæ, quod adeo promovente S. Pontifice, & ipsis Canonum Decretis Conciliorum *Particularium* Authoritatem tum in ferendis Constitutionibus (c) tum in ordine judiciario (d) labefactari viderent.

(a) *Sess. XXIV. cap. II.*

(b) *Cap. VI. §. IV.*

(c) Sic in *Distinct. XVIII.* legitur: *Episcoporum igitur Concilia, ut ex præmissis apparet, sunt invalida ad definiendum, non autem ad corrigendum: Sunt enim necessaria Episcoporum Concilia ad Exhortationem & Correctionem, quæ etsi non habent vim constitutionis, habent tamen Authoritatem imponendi, & indicendi, quod alias Statutum est, & generaliter, seu Specialiter observari præceptum.* Sed ante **GRATIANUM** nullus Episcopis Authoritatem Canones, & Decreta edendi denegare præsumpsit, quod dudum observavit **P. DE MARCA** L. VI. cap. XIV. *de concord. Sacerd. & Imp.* atque verosimillimum est, **GRATIANUM** hæc Principia adaptasse, ut canones hic relatos conciliare videretur cum Fragmentis è falsis Decretalibus per ipsum præcedenti *Distinctione* relatis.

relatis. Vid. VAN ESPEN *jus Eccl. univ. Tom. 1. in sup-
plem. pag. 24. Fleury. Hist. eccles. L. 70. n. 28.*

(d) Jam ANGILRAMNUS Archi-Episcopus Metensis, & Caroli
M. Archi-Capellanus Exemplo hucusque inaudito à Concilio
Provinciali Romam provocabat contendens, quod Accusa-
tio Episcopi, qui Pallii Honore & Metropolitani Dignitate
fulget, minimè procedat; atque hoc, ut evinceret, varia
Canonibus & Decretis Pontificum antea non cogitata Prin-
cipia in 80. Capitulis proposuit Causæ suæ inservientia, ea-
que HADRIANO Papæ an. 785. exhibuit, posthac HA-
DRIANI CAPITULA dici solita, ubi *cap. 2.* Statuitur, tan-
tum coram Synodo Apostolica Authoritate convocata, Epi-
scopum accusari, *cap. 5.* qui judicem adversum sibi senserit,
appellare posse. *cap. 23.* Episcopis integrum esse, appellare ad
Romanum Pontificem. *Cap. 32. 34. 36. & 37.* cujusque accu-
sato appellare licere. *Cap. 24.* Ad Vicarios Romani Pontificis
pertinere, *retardare Synodos Provinciales &c. &c.* Atque
his ex ISIDORI Mercibus, qui *fictitias* primorum Pontifi-
cum Literas pro *veris* venditabat, novum Pondus accedebat,
sicque vix aliter evenire poterat, quam, ut antiqua Conci-
liorum Provincialium Authoritas diminueretur, & ipsa deni-
que Concilia cessarent: illud vero mirandum est, quod ipsa
Cardinalium Congregatio pro Interpretatione Concilii Triden-
tini in Declaratione an 1594. tanquam indubium pronuntia-
verit: *Decreta, quæ in Conciliis Provincialibus conduntur,
publicari non debent INCONSULTO ROMANO PONTI-
FICE.* Quos quidem Interpretes Vim apertam Verbis Triden-
tinæ Synodi intulisse recte affirmat Parisiensis Archi-Præsul
Petr. de Marca de *concord. Sacerd. & Imp. L. VI. cap. XV.*
§. pag. 358.

4. Potiora Capita, quæ Notitiam Conciliorum *Univer-
salium* juris publici Cultori suadent (a) etiam ad *particula-
ria* apprime quadrant; quid quod hæc se singulariter com-
mendent, cum ex iis Status Germaniæ Ecclesiasticus propius
illustretur, quod Leges pro Nationis Genio & Libertate
avita latæ sint, attentis antiquis Moribus, & Veteri Eccle-

fiæ Disciplina, quantum fieri potuit, studiose conservata. Deliberabant SS. Patres *Soli*. Decreta in Sacra Synodo concepta vim Legis habebant, sua Authoritate Lites, & controversias dirimebant exterorum Approbatione minimum interveniente. Metropolitæ confirmabant, & consecrabant Episcopos, eorum Concilio ordinabant Disciplinam Ecclesiasticam. Verbo, totum Ecclesiæ Statum in Provinciis dirigebant. Quam grave autem Deliquium tum Archi-Episcoporum, tum Episcoporum Authoritas perpeffa fuerit, jam ex n. 3. præced. not. lit. c, & d, abunde colliges, & si Tempora antiquiora cum novioribus conferas, pedetentim ab Archi-Præfulibus usque ad inferiorem Clerum magnam Conversionem invaluisse, videbis. Ubi tamen pro Regula tenendum est: non ideo antiqua Archi- & Episcoporum jura omnino extincta esse, si per Longum Tempus non fuere exercita; quæ enim nec per tacitum, nec per expressum Consensum in alium translata fuerunt, integra manent; minus autem à Tertio præscribi possunt, si in Salvo collocata sint per Protestationes, quas per tot Secula ab Episcopis interpositas esse, eorum Gravamina tum in Facie Imperii, tum in Curia Romana centies repetita testantur. Hæc alte sibi imprimat juris publici Studiosus, ne Ecclesiarum Præfules, eorumque jura ad Statum tot moliminibus interversum dimetiatur. Volvat, & revolvat Conciliorum *Particularium* acta. Hæc *Ecclesiæ Germanicæ* Habitum cum Summo Pontifice, Metropolitanarum erga Episcopos, horum erga illos,

&

& invicem, ac Cleri secundarii ad utrumque sistunt. Nec antiquata sunt hæc jura, sed aliquatenus suppressa, secundum antiquam Disciplinam ad tot Instantias & querelas pientissimorum Præsulum vindicanda. Ut itaque harum Synodorum Notitia ad *Statum Ecclesiasticum Germaniæ* dilucidandum Summe necessaria est; ita ad illustrandum *Statum politicum* quàm maxime conducit; nam & Causæ Procerum illuc deferrebantur, deliberabatur in iis de Negotiis Regni; unde colliges, quæ Ecclesiasticorum Imperii Statuum jam olim potestas in causis publicis, quæ Principum in his ipsis Conventibus Prærogativæ. Occurrunt plura de Protectionis, Advocatiæ, & jurisdictionis Limitibus &c. Hic obvia ubi vis offendet Publicista, quæ in Succum, & Sanguinem convertere poterit.

(a) *Vid. §. II. præced. n. 8.*

§. IV.

Indicatis Conciliis tum *Generalibus*, tum *Particularibus* Author ad Pacta quædam inter summam Sedem, & Nationem Germanicam inita progreditur, & primo ad Transactionem HENRICI V. cum CALIXTO II. cujus Basin AUTHOR observat. *Histor. jurisd. ad concord.* (a) in Pactis à CAROLO MARTELLO, PIPINO & CAROLO M. cum S. Pontifice, Clero ac Populo Romano, ratione juris Advocatiæ, Patriciatus, ac Successionis in Dignitate, Au-
tho-

thoritate Imperatoria, nec non Ratione Prærogativarum in Electione Papæ, ac Episcoporum Romani Imperii initis; sub ARNULPHO, CONRADO, ac HENRICO I. quidem paulisper neglectis, ab OTTONE I. autem cum occupatione Regni Italiæ, ac *Renovatione Imperii Francorum, sive Romanorum* an. 961. & 962. velut de novo refuscitatis; Sed de his inferius (b) fermo erit. Hic quædam de antiquis Episcoporum Electionibus, præmittenda duxi, quod ferventiores de his controversiæ *Calixtinæ Transactioni* Ansam dederint.

(a) Sunt hæ *Observationes* prorsus egregiæ, & mihi, adhuc ab Impressura madentes transmissæ sine literis, & subscriptione, fors ab ipso Authore; cui non modo hisce debitas dicerem gratias, quòd me tam cito eruditissimi hujus Libelli compotem fecerit, sed & rogarem, ut sua, qua pollet, profunda in Publicis Eruditione, sublimem hanc Matèriam ulterioribus ejusmodi Lucubrationibus illustrare non gravaretur.

(b) L. II. c. V.

2. Quomodo Episcoporum Electiones ex Traditione Apostolorum primis Seculis factæ fuerint, hic optimè describit S. CYPRIANUS *Epist. 68. propter quod* (ne indignus promoveatur) *diligenter* DE TRADITIONE DIVINA, ET APOSTOLICA OBSERVATIONE *observandum est, & tenendum, quod apud Nos quoque & fere* PROVINCIAS UNIVERSAS *tenentur, ut ad Ordinationes rite celebrandas, ad eam Plebem, cui Præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem Provinciæ, proximi quisque conveniant, & Episcopus eligatur* PLEBE PRÆSENTE, *quæ Singulorum Vitam* PLENISSIME *novit, & unius cujusque Actum* DE EJUS CONVERSATIONE *per-*
spe-

Spexit. Quod & apud Vos factum videmus in Sabini Collegæ nostri Ordinatione, ut de universæ FRATERNITATIS SUFFRAGIO & de Episcoporum (a) qui in Præsentia convenerant, quisque de eo ad vos Literas fecerant, Judicio, Episcopatus ei deferretur, & Manus ei in Locum Basilidis imponerentur.

(a) In Electione Summa rei erat apud Episcopos & Metropolitanum; neque enim Electio illa Plebis Jus aliquod *ad rem* Electo dabat, sed potius erat simplex Postulatio Plebis, & Cleri de Persona sibi grata in Pastorem ordinanda, ut non raro alius his etiam reluctantibus in Episcopum eligeretur.

3. Hæc Disciplina quoad Suffragia *Plebis* in Ecclesia Græca adhuc integra, ac illibata stetit *post Synodum Laodicænam* sub Initio Seculi IV. celebratam. Nam in Synodo Chalcedonensi actione II. STEPHANUS Episcopus Ephesinus volens ostendere se canonicè electum esse, ait: *Me quadraginta Episcopi Asiani, Suffragio Clarissimorum & Primatum, & Totius Reverendissimi Cleri, & omnis Civitatis ordinaverunt.* JUSTINIANI Ævo non amplius *Plebis*, sed tantum *Primorum* Ratio in Electionibus habita est. Sic Novellæ (a) expresse volunt in Electione Episcopi una cum Clero *Primates* Civitatis, cum Episcopus ordinandus est, intervenire, qui Mos apud Græcos usque ad Sec. IX. perdurasse videtur, siquidem hoc Seculo Synodus VIII. can. 22. *Statuit atque jure promulgat, NEMINEM LAICORUM Principum vel Potentum semet ingerere Electioni, vel Promotioni Patriarchæ vel Metropolitæ, aut cujuslibet Episcopi, ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat Confusio, ne videlicet, præsertim cum nullam in talibus Potestatem quemquam Potestativorum vel cæterorum Laico-*

D

rum

rum habere conveniat, sed potius filere, ac attendere sibi, usque quo regulariter a Collegio Ecclesiæ suscipiat Finem Electio futura Pontificis.

(a) Novel. 123. c. 1.

4. Ast in Ecclesia *Latina* diutius Electio penes Populum & Clerum fuerat. Saltem jura Capitulorum Cathedralium primum initio Seculi XIII. circa Episcoporum Electiones stabilita fuisse volunt, cum INNOCENTII III. & sequentium Pontificum Epistolæ Decretalibus GREGORII IX. insertæ hujus Mentionem faciant. Verum ex Decretalibus à Tempore Innocentii III. & subsequen-
tium Epistolis quidem eruitur, in quibusdam Capitulis ad canonicos *privative* spectasse Jus Electionis. (a) Id tamen tunc necdum universaliter invaluisse, coævorum Testimoniis clare evincitur, atque omnino hic Historici Ecclesiarum particularium evolvendi sunt. (b)

(a) Vid. cap. 4. X. *de Postul. Prælat.* ad quod communiter provocant.

(b) Sic Illustris Author Tract. sub Tit. *Unpartheische Abhandlung von dem Staat des hohen Erz-Stifts Salzburg, und dessen Grund-Versfassung zur rechtlich und Geschichtsmäßigen Prüfung des sogenannten Juris Regii der Herzoge in Bayern. Salzburg 1770. in fol. §. 117. seq. de Ecclesia Metropolitana Salisburgensi ex genuinis Documentis solidissime demonstrat, quod adhuc in fine Seculi XIII. in Electione CONRADI IV. Ministeriales intervenerint, licet jam an. 1139. sub Archi-Episcopo CONRADO I. Capitulum Canonorum Regularium fuerit erectum. Atque Populo dudum ab Electione excluso, adhuc Laicos *Honoratiores* etiam in Ecclesia Græca admissos fuisse, probat *Novell. 123. Cap. 1.* ubi expresse *Honoratiorum* Mentio fit.*

5. Cum tamen Superius dixerim, Episcoporum Electiones apud Clerum, & Populum fuisse, adhuc monendum du-

xi, maximam Principum in his Rationem fuisse habitam : Ubi enim Imperatores fidem Christianam professi fuerunt, continuo ejus Curam, & Protectionem in se susceperunt, non quidem, ut ad se plenum jus conferendi aut nominandi avocarent (nam illud etiam aliquot Seculis post CONSTANTINUM M. apud Clerum Populumque mansit) sed quo providerent, ut Sacerdotia rite, ac canonicè conferrentur, nec quisquam indignus, aut qui Ecclesiæ, & reipublicæ Statum ac Pacem turbaret, per Plebem intruderetur; ideoque & sine suo Consensu Electos confirmari aut consecrari, ægrè sinebant. Quod, cum ad conservationem jurium Ecclesiasticorum tenderet, non modo ipse Clerus in Electionum Diffidiis ad eos confugiebat, sed & SS. Pontifices id probabant, aut certe tolerabant, quàm libentissime; unde non mirum est, posthac abiisse in consuetudinem, ut non fierent Electiones sine Principis Assensu, (a) ex quo haud dubie Originem duxit, quod Imperatores etiamnum ad Electionem Episcoporum Commissarios mittant.

(a) VAN ESPEN *jur eccles. univ. Part. 1. cap. III. pag. 64.*

6. Electione itaque ab Assensu vel Approbatione Imperatorum dependente facile evenit, ut non raro sibi Electionis jura vindicarent, atque ipsi Soli quidem excluso Plebis & Cleri Suffragio Episcopos denominarent, quorum plura quidem in historiis occurrunt, exempla, hoc tamen sub Regibus Francorum & Carolingis, ut aliqui volunt, ordinariè factum fuisse, Electionum Documentis è diametro repu-

gnat. Quodsi tamen darem, plerosque Imperantes, aut omnes usque ad Henrici. IV. Tempora hæc Jura continuo exercuisse, ultimato illuc rediret Quæstio, quo demum Titulo id effectum fuerit, atque de eo minime dubitandum esset, quem Summi Principes ipsi profitentur; adducam Horum aliquos. Reges *Hispaniæ* non tantum ex *Privilegio*, sed vi juris *Patronatus* Episcopos denominant. (b) In Bulla *Erectionis* novorum Episcopatum *Belgii* hoc Jus ob *Foundationes* reservatur Principibus, qui in *Literis Nominationis* etiam expresse *Indulti Apostolici* Mentionem faciunt. (c) Et *Galliæ* Reges hanc *Prærogativam* cum quibusdam *Reservationibus* à *Sede Sancta* obtinuisse, testantur *Concordata*. (d)

(a) Vid. *Dissert. mea de Feud eccles.* c. IV. §. CXXXII. seq. addatur *Tractatiuncula*, quam sub Nomine J. P. RATHÉ & Tit. *Unpartheyische Abhandlung: Ob den Herzogen in Bayrn das von vielen so hoch gepriesene jus Regium in Ecclesiasticis zu stehen?* Frankfurt und Leipzig. 1762. §. XII. seq. Item *vertheidigte unpartheyische Abhandlung*, Frankfurt und Leipzig. 4. 1763. §. XII. XIV. seq.

(b) Ad Cap. POSSESSOR. Part. 2. §. 10. n. 5.

(c) VAN ESPEN *jur. Eccl.* Part. I. cap. III. n. 17.

(d) Inter LEONEM X. & FRANCISCUM I.

7. Cum vero nonnulli Germaniæ Reges ac Imperatores insigni hac Prærogativa abuterentur, atque non modo ineptissimos Viros ad Ecclesiasticæ Disciplinæ Corruptelam & Christianæ Reipublicæ Scandalum simoniaca etiam Prævitæ ad Episcopales Dignitates eveherent, sed Eos simul Annulo & Baculo, sacris Symbolis, quasi Spirituale officium com-

committendo, investirent, SS. Pontifices hisce Attentatis omni Nifu resistebant, quanta autem ex eo inter Sacerdotium & Imperium Dissidia Henricorum IV. & V. Tempore enata fuerint, ejus Seculi Annales perhibent pene omnes. (a)

(a) Add. Dissert. mea de Feud. eccl. c. 1. §. XXII.

8. Dehortabatur quidem Gregorius VII. Henricum IV. amice, ut ab hac Usurpatione Juris Ecclesiastici desisteret, Symbolisque annuli & Baculi in Investitura non uteretur, queis à Laico contra omnia Jura *Officium Spirituale* conferri videretur. Sed regerebant alii, qui ex Parte Imperatoris stabant, nihil hic Spiritualitatis occurrere, hunc investiendi Morem jam ab antiquo receptum esse, & Imperator, ut vel latum unguem cederet, persuaderi haud potuit. Quare Papa Ecclesiasticæ Libertatis Vindex in Synodo Romana Subditos à Subjectionis Vinculo Dissolvebat, atque HENRICUM an. 1076. Excommunicationis Fulmine (a) percutiebat; quo tamen Discordiæ nullatenus fuere prostratæ, quidquod in majores erumperent Flammæ, cum Imperator simularet quidem, se facti poenitere, sed Absolutione sub certis Conditionibus An. 1077. vix obtenta, contra S. Sedem, Ejusque Adhærentes ac Imperium ipsum nova & pejora moliebatur, quare Rudolphi Regis, & Teutonicorum Principum Legati in Concilio Romano An. 1080. Eum accusabant, 1.) quod Regni Administrationem contra Sedis Apostolicæ Interdictum usurparet. 2.) Quod Tyrannidem exerceret, omnia circumquaque Ferro, Præda & Incendiis devastans. 3.) quod Episcopos Sedi Romanæ addictos

dictos crudeliter è Sedibus expelleret, ac in eorum locum Fautores suos intruderet. 4.) Quod Magdeburgensem Archi-Episcopum occidisset, Wormatiensem adhuc in Vinculis detineret. 5.) Quod multa Hominum millia ejus Factione cæsa essent, quamplures Ecclesiæ ablatis Reliquiis incensæ & penitus destructæ &c. Quare iterato excommunicatus, & exauctoratus fuit. (b) Imperator autem, qui victo interea Anti-Cæsare RUDOLPHO animosior evasit, in Conventu 30. Episcoporum Brixiae GREGORIUM deponebat, & GUIBERTUM Archi-Episcopum Ravennatensem Papam constituebat sub Nomine CLEMENTIS III. Dein cum numerofo Exercitu an. 1081. in Italiam tendebat, atque an. 1083. tandem Romam occupans CLEMENTEM III. inthronisabat, & GREGORIUS VII. ad Normannos fugere coactus est. Cum tamen Imperator Normannorum & Mathildinæ Potentiæ resistere haud potuerit, quantocyus repetiit Germaniam (c) ubi reperiebat iterum Anti-Imperatorem HERMANUM Luxemburgensem jam an. 1081. à Saxonibus & Suevis Islebiæ Electum, qui quidem mox ipsis Saxonibus ob imbecilem Animum displicuit, ut an. 1088. consultum duxerit redire Domum, ubi violenta Morte interiit, (d) & haud meliori sorte fruebatur ECKBERTUS Marchio Misnensis, an. 1089. Anti-Imperator proclamatus, qui an. 1090. HENRICI Sororis Adelheidis Abbatisæ Quedlinburgensis jussu e medio sublatus esse, dicitur. (e) Atque, ut Anti-Reges & Turbæ Domesticæ hucusque Imperium misere deva-

devastabant, ita Ecclesia Anti-Papis & Discordiis ab HENRICO inter Sacerdotium disseminatis dire pressa fuit, nec diu exoptata Pax sub Gregorio VII. restitui poterat; cum ille an. 1085. in fatali hoc Schismate Diem obierit supremum. Nec Successores ejus VICTOR III. URBANUS II. & PASCHALIS II. HENRICUM IV. aut Blanditiis, aut Minis, & Execrationibus ad Decretorum Observantiam adigere poterant, quin ille Causæ suæ adeo tenax, extrema quæque tentare maverit, quàm quidquam remittere; sed a Filio demum, quarto Antirege HENRICO V. an. 1105. Ingelhemii Regno & Imperio exutus vitam debebat agere adeo miseram, ut à Gebhardo Spirensi Episcopo, sed frustra, Præbendam peteret. Anno 1106. demum in Ecclesiæ Banno mortuus est, nec Sepultura ecclesiastica dignus habebatur, Absolutione primum an. 1111. infecuta. (f)

(a) Quæ pro & contra justitiam hujus Excommunicationis & exauctorationis afferri solent, legi possunt apud ALEXANDRUM NATALEM histor. Eccles. sec. XI. XII. art. IX. X. pag. 59. seq.

(b) Cit. ALEXANDER NATAL. art. VIII.

(c) SIGEBERTUS GEMBLAC. *ad an. 1081.* BERTHOLDUS *adh. A.*

(d) HELMOLDUS I. 30.

(e) BERTHOLDUS *ad an. 1089. 1090.* SIGEBERTUS GEMBLAC. *ad bos. ann.*

(f) SIGEBERT. GEMBLAC. *ad an. 1106.* DODECHIN. *ad h. an. & GOTFRID VITERB. P. XVII. p. 504.* Scripsit quidem *ad an. 1085.* quod GREGORIUS VII. apud Salernum exulans HENRICUM Morti proximus absolverit, sed Graviorum, & Coævorum etiam Authorum testimoniis refellitur Vid. PAUL. BENRIEDENSIS in Vit. Gregorii VII. S. ANSELMUS LUCENS. in *Ejus vit.* HUGO FLAVINIAC. in *Chron. Virdun.*
9. Me-

9. Meliora sperari potuissent de HENRICO V. qui Romanæ Sedis Favore Patris Thronum conscenderat, sed, cum PASCHALIS II. Prædecessorum Vestigiis insistens An. 1106. Guastallæ, & An. 1107. in Synodo Trecis in Francia (Troyes) horum Jurium Dimissionem urgeret, Galliæ Regem in suas Partes contra HENRICUM V. in Negotio Investiturarum trahere studeret, ac in Italiam redux in Synodis Beneventana & Romana Anno. 1110. easdem Constitutiones firmaret, ut *si quis ecclesiastica Beneficia de Manu Laicorum acciperet, uterque Communione privaretur, & qui scilicet daret, & qui acciperet.* HENRICUS in eo minimè cedendum ratus per Legatos amicabilem tentabat Viam, qua tamen spreta valido Exercitu An. 1110. contendeat Romam, & adhuc in Itinere constitutus Papæ conditiones offerebat, Se Jus Investituræ Sedi Romanæ resignaturum esse, *si Prælati omnes Terras, Jura & Regalia, quæ unquam ab Imperatoribus & Regibus-Romanis acceperunt, Ipsi cederent, sola Fidelium Oblatione contenti.* Atque PASCHALIS in id condescendebat, ut Conventionis Tabulæ docent. (a)

(a) Vid. Capita convent. in Epistola HENRICI V. ap. DODECHINUM in PISTOR. script. rer. Germ. T. I. p. 467. CONRAD. URSERG. ad an. 1111. p. 194. GOLDAST T. I. Constit. Imp. p. 256.

10. Sed, cum PASCHALIS II. post Pactionem cum HENRICO initam in Urbem regressus esset, invenit ibi sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, universumque Clerum Romanum à se aversum, & valde improbantem foedus, quod recens cum Henrico pepigit contra Canones, & Prædecessorum Pontificum Decreta, non accedente etiam cano-

nonico Romanæ Ecclesiæ Consensu, Paucorum duntaxat Cardinalium Concilio adhibito, ut parum abfuerit, quin illa Dissensio erumperet in Schisma apertum; nam absente postmodum Pontifice convenientes in unum Præsede Joanne Cardinali Episcopo Tusculano confirmabant Decreta GREGORI VII. & URBANI II. contra Laicorum Investituras, nihilque Roboris obtinere decreverunt, quidquid adversus ea ab ipso PASCHALI & adhærentibus Cardinalibus quovis Prætextu actum fuisset Sic etiam CONON Cardinalis Episcopus Prænестinus Apostolicæ Sedis Legatus in Orientem coacto Hierosolymis Concilio Excommunicationis sententiam in HENRICUM tulit, eamque in Græcia, Hungaria, Saxonia, Lotharingia, Francia, collectis prædictarum Ecclesiarum Synodis renovando confirmavit, ut constat ex actis Concilii *Lateranensis* ultimi sub PASCHALI Papa. (a) GUIDO *Vienensis* Archi-Episcopus, & ipse Sedis Ap. Legatus, coacto in Metropoli sua Concilio Privilegium, quod Henricus Imp. à Paschali extorserat, rescidit, ipsumque Anathemate ferit an. 1112. (b) atque PASCHALIS successor GELASIUS II. Antecessoris Acta confirmare renuebat; quare Imperator iterum Romam petebat, & GELASIO in Galliam fugienti substituebat Anti-Papam GREGORIUM VIII. (c) ab illius autem Obitu Galli an. 1119. eligebant CALIXTUM II. inter quem, & Imperatorem tandem an. 1122. famosa illa Transactio cum Consensu Statuum Imperii in Comitibus Wormatiensibus inita &c. (d)

(a) Quæ refert ABBAS URSPERG. in *Chron. ad an. 1116.*

(b) Ut itaque fallantur ii, qui succensent Paschali, quasi omnem Culpam studio in Patres Concilii devolvisset, ipse parum data fidei & juramenti memor, cum tamen constet quod S. Pontifex totus in eo fuerit, ut Cardinales hanc Transactionem suam etiam Calculo probarent, atque adeo BRUNONEM Episcopum *Signinum*, & *Casinensem* Abbatem ab istius Cœnobii regimine remove decreverit, quia illum Dissidentium Incentorem credebatur. PETR. DIACONUS L. IV. CHRON. CASSIN. cap. 44.

(c) HELMOLD. L. I. cap. 40. PETR. DIACONUS IV. 64.

(d) Concordatum hoc ex Autographo Vaticani Codicis vide ap. BARONIUM Tom. XII. ad an. 1122. à §. XII. XIV. & LEIBNIT Cod. diplom. J. G. D. I. n. 2. de RIEGGER Corp. J. P. pag. 4. §. SCHMAUSS p. I.

II. Quatuor in hac Transactione præcipue notanda sunt. 1.) Quod Henricus V. pro se, & Successoribus juri investiendi per Annulum & Baculum (a) solenniter renuntiaverit, liberamque Electionem Ecclesiis remiserit.

(a) De quo cum satis dictum sit, non est, quod repetam.

12. Notandum est, 2.) quod CALIXTUS in hoc pacto concedat, ut vel in Imperatoris, vel ejus Legati *Præsentia* (a) fiant *Electiones* Episcoporum, vel Abbatum *Teutonici Regni, quæ ad Regnum pertinent*. Unde sequitur, quod Augustissimo hoc jus quoad *Regnum Longobardicum* non datum sit, minus quoad Terras, quæ ad Principatum Urbis Romæ pertinent, & omnium minimè quoad Electiones Romani Pontificis (b)

(a) Unde hodie dum Legati Cæsarei mittuntur, si alicubi Electio Episcoporum, & Prælatorum in Germania sit, qui Mos antiquus est, & in pluribus Regnis viget, ut non modo Regis, aut Legatorum Præsentia, sed & Assensus requiratur, Vid. GRA-

TIA-

TIANUS ad distinct. 63. Cap. 25. *Electiones quoque Summorum Pontificum, atque aliorum infra Præsulum quondam Imperatoribus præsentabatur: sicut de Electione B. Ambrosii & B. Gregorii legitur.* Quæ Consuetudo de Hispaniæ Regno luculenter probatur ex Concilii *Toletani* cap. VI. de an 681. in cit. cap. 25. relato. Atque Concilium *Aurealense* V. an. 549. hanc Regibus Authoritatem confirmat *Can. X.* ut in eligendi Episcopo post Cleri & Populi Decretum eorum Voluntas exspectaretur, cujus potissimam in eo Rationem ponit PETR. de MARCA L. VIII. cap. IX. § 4. quod Episcopi in Regum Consilia, Regniq[ue] administrationem cum reliquis Proceribus adhibiti sint, ideoque etiam æquum fuerit ut invito & repugnante Principe non assumerentur ad eam Dignitatem aut incogniti aut suspecti, sed potius, qui Vitæ Meritis, Prudentia ac Fide undecunque probati essent. Atque hæc ipsa ratio quoad Episcopos Germaniæ quàm maximè stringit. Cui Acredit, quòd Germaniæ Reges Ecclesias plurimas fundaverint, dotaverint, & Imperatorum omnino semper interfuerint, quos haberent vassallos, amplissimarumque Imperii Terrarum Possessores, nec ipsis insciis, aut invitis obtruderentur indigni; ut itaque haud mirum, si in eo perstiterit HENRICUS V., Episcopos saltem PRÆSENTE Imperatore, aut ejus Legato eligendos esse, cum Antecessores plura, & ipsam Denominationem sibi arrogaverint. Vid. PFEFFINGER ad VITRIAR. Tom. I. Tit. XV. §. 19. pag. 1327. §. XX. pag. 1342. seq.

(b) SCHILTER *de libert. Eccl. germ.* L. IV. c. V. §. III. pag. 563.

13. Conceditur 3.) Imperatori, *ut si qua inter Partes (in Electione) Discordia emerferit, Metropolitanis, & Provincialium Consilio, vel judicio saniori Parti ASSENSUM & Auxilium præbeat.* Ex quibus Verbis concludit LEYSER (a) Imperatorem in Electione controversa judicem esse constitutum, aut cui per Assensum accederet, eum pro Episcopo habendum esse. Atque, cum 20. April. An. 1753. una Pars Capituli Cathedralis Leodiensis ex Gremio CAROLUM

NICOLAUM ALEXANDRUM comitem ab OULTE-
MONT, altera Serenissimum Electorem Trevirenses PRIN-
CIPES REGIUM POLONIÆ ex Ducibus Saxoniae Bre-
vi Eligibilitatis provisum elegerit, nec Pars ulla alteri ce-
dere voluerit, sicque manserit Electio discors, recruduit
hæc Quæstio, & Anonymus quidam (b) sat amplo Argu-
mentorum Apparatu Imperatori in Controversa Electione
Judicium vindicare annitebatur, Excellentissimum & Illu-
strissimum Dominum DE PERGEN Commissarium Cæsa-
reum ideo indignè tractans, quod ille Decisionem hujus
Causæ ad Sedem Romanam transmiserit, ac tantum inhi-
buerit, ne lite pendente quisquam ex Electis se pro Epi-
scopo & Principe Leodiensi gereret, Administrationemque
Principatus interim Capitulo Leodiensi commiserit; quæ
omnia tamen Augustissimus Imperator 30. April. ej. an. in
Rescripto ad præfatum Capitulum ratihabuit. Sed satisfacit
ex Assè Anonymo celeb. DÜRR Amicus, & Fautor mihi lon-
gè Colendissimus in Dissertatione singulari (c) ubi solidif-
simè demonstrat, quod nec hujus Transactionis allegata Ver-
ba Imperatori jus simile attribuant, nec ex Factis subsequen-
tibus huic Transactioni contrariis illud erui possit. Atque
abludit sanè à verosimili, quod CALIXTUS. II. qui ne In-
vestituram quidem per Annulum, & Baculum Imperatori
concedere voluit, eum nunc, seu judicem in Causis Ecclesia-
sticis constituerit. Imo ipsa Transactionis formalia potius
in Causa Electionis discordis secundum antiquiorem Eccle-
siæ

fiæ Disciplinam Metropolitæ iudicium committunt, dene-
gantque illud expressis Terminis Imperatori, cum aliud sit
decidere, aliud *Affensum & Auxilium* præbere; hoc autem Cæ-
sari, illud Metropolitæ defertur.

(a) In Meditat. ad ff. *specim. 434. Medit. 40.*

(b) Von Erörterung des Entscheidungs-Rechts in zwiespaltigen Wahlen geist-
licher Reichs-Fürsten etc. 1766. 8.

(c) *De Iudice controvers. in Caus. Elect. Episcop. Germ.*

14. Indulgetur 4.) Imperatori Jus Episcopos Ratione
Regalium ab Imperio dependentium *Sceptro* (a) investiendi;
unde famosa distinctio inter Feuda *Vexilli & Sceptri* Originem
duxit, quæ Appellatio etiam in JUS ALEMAN. PRO-
VINC. (b) & PROVINC. SAXON. transiit. (c) Modus
tamen *Sceptro* investiendi jam Sec. XV. in defuetudinem abiit,
& ab hoc Tempore Prælati, Laicorum ad instar, *Gladio* in
investiuntur,

(a) Cur S. Pontifex maluerit, ut Cæsar imposterum Investi-
turam *per Sceptrum* faceret, non adeo expeditum est. Putat
GUNDLING in Dissert. *de Feud. Vexilli*. §. 20., eo Tem-
pore in Solo Italico Moris fuisse, ut per *Sceptrum* conferren-
tur Principatus. Sed mera conjectura est. Fors Pontificem
Vocem: *Sceptri* pro *Baculo* usurpasse BOEMER in Jur Eccles.
Protes. Tom. II. L. III. Tit. 20. §. 95. existimat, quia *Baculum*,
quo antea Cæsares Episcopos investiebant, olim etiam *Scep-
trum* dictum fuit, du CANGE Glossar. voc. *Sceptrum*. Ve-
rum, cum tantæ inter Pontifices, & Imperatores ob *Baculi*
traditionem discordiæ enatæ fuerint, non videtur CALIXTUS in
hujus locum surrogasse *Sceptrum*, quod idem, ac *Baculum*
indicaret. Mihi itaque verosimilius est, ideo *Sceptrum* fuisse
electum, quod Pontifices *Vexillum*, *Lanceam*, *Gladium*,
aut quodcunque militare Signum abhorrerent in Episcopo, ut
literæ Paschalis ad HENRICUM facta Pactione datæ testantur,
ibi:

ibi: *cum Sacris Canonibus interdictum - - - quod Militant exercere coguntur.* Cur autem non magis placuerit *Biretum, Pallium &c.* hujus rationem in eo pones, quod illa, ut *Baculum*, quid Mystici habere viderentur, & certe inter hæc, & Militaria signa, tanquam Medium arridere poterat *Sceptrum*, Jura Regiminis denotans, ad quod conservandum post *PASCHALIS* Transactionem tot Motus de novo oriebantur, cum illud Episcopi, & præcipue Germani nullatenus dimittere voluerint.

- (b) Cap. 150. Der Kayser soll leihen allen geistlichen Fürsten ihr Recht mit Scepter, und weltlichen Fürsten mit der Fahne.
 (c) L. III. art. 60. Der Kayser leihet allen geistlichen Fürsten Lehen mit dem Scepter, und allen Fürsten Fahn-Lehn leihet er mit der Fahnen.

15. Ipsa autem hæc Transactio Ratione Investituræ inter Episcopos Germaniæ, & Regni *Longobardici* seu *Cis- & Trans Alpinos* distinguit, per verba: *Electus (in Germania) Regalia à Te recipiat*, ut itaque Episcopus Germaniæ juxta hoc Pactum statim post Electionem Investituram recipere possit, *Exceptis omnibus, quæ ad Romanam Ecclesiam pertinent.* Indicio, quod etiam de his lis fuerit, cum objectum Transactions constituent. *Ex aliis vero Partibus Imperii consecratus infra sex Menses Regalia per Sceptrum à Te recipiant.* (a) Non itaque Statim post Electionem, ut Germaniæ Episcopi. (b)

- (a) Nec ullum tamen Scio Episcopum Regni *Longobardici*, qui adhuc ab Imperatore Regalibus investitur, quosdam nihilominus tunc fuisse Imperii Vasallos, Verba supra allata demonstrant.
 (b) Vid. *Concord. Integr.* Tom. II. pag. 18.

15. Nunc ultimo loco hic discutiendum esset, an ejusmodi Transactions, aut in Ecclesiæ, aut in Imperii Præjudi-

dicium subsistere queant? atque hæc Quæstio jam post P A-
 S C H A L I S II. Pactionem inter Juris Regii Hyperaspistas,
 & quam plurimos Ecclesiæ Antistites acerrimè agitata est,
 ut hi illam tanquam sacris Pontificum Decretis, & Liber-
 tati Ecclesiasticæ contrariam in variis Synodis irritam, & nul-
 lam declararent, (a) illi vero antiqua Imperii Jura salva,
 & intacta servanda esse, nec quidquam à Cæsare sine con-
 sensu Imperii in iis remitti posse, causabantur; quam in rem
 W A L T H R A M U S Episcopus Naumburgensis tanta Empha-
 si & Argumentorum vi perorabat (b) ut omnium loco evol-
 vi mereatur. Nostro etiam Tempore sibi elegit hoc Pro-
 blema: *an Investituræ per Annulum & Baculum justè abolitæ
 sint?* D. J O A C H. L E O N. Schüll, cum Wirceburgi honori-
 bus Doctoralibus ornaretur. (c) Mihi tamen semper indi-
 gnum videbatur, Gentium, & Summorum Imperantium
 Pacta publica Privatorum Examini primum subjici. Jure-
 consulti est, hæc ad Paciscentium Mentem interpretari, non
 subtilibus Argutiis convellere, (d) aut sub Incudem revo-
 care. (e)

(a) Supra n. 10.

(b) *De Investitura Episcoporum per Imperatorem facienda* ap.
 S C H A R D I U M *de Jurisdict. Eccles. Imp.* pag. 711.

(c) Vid. Oratiunc. in B A R T E L I I opusc. Jurid. Tom. I. pag. 343.

(d) De Pontificiis Decretis, & hac Transactione lectu tamen di-
 gnum est Judicium P A N V I N I O N U P H R I I *in vita G R E-
 G O R I I VII.*, quod ab Italo proveniat „His, inquit, Decre-
 „tis in duobus potissimum Majestas & Romani Imperii di-
 „gnitas evertebatur, &, quod longe pejus erat, ea fundamen-
 „ta

„ta jaciebantur, quibus Romani Imperii potestas omnino la-
 „befactaretur. Erat tunc Consuetudo, ut ex omnibus orbis
 „latini partibus infinita prope hominum diversarum Condi-
 „tionum millia Aulam imperialem frequentarent. In his ad-
 „erant diversarum Congregationum Monachi, Doctores,
 „Viri literati, nobiles, & ignobiles, qui omnes eo conflue-
 „bant, spe ducti, ut ab Imperatore sacerdotia consequi pos-
 „sent, quemadmodum nunc usus est in Romana Curia.
 „Imperator enim non solum Episcoparus omnes, & Abba-
 „tias, minoraque omnia Sacerdotia, ut Præbendas, Canoni-
 „catus, Præposituras, Decanatus, & hujusmodi conferebat,
 „sed etiam Romanum ipsum Pontificem designabat. Si igitur
 „GREGORII Decretis locus esset, illico consequebatur,
 „ut omnis hæc Aulæ imperialis Majestas obsolesceret, spe
 „consequendi à Cæsare Sacerdotia sublata, quæ jam per Ele-
 „ctionem tradenda essent. nullo amplius Imperatoris Inter-
 „ventu, nec præterea a tot diversarum Nationum illustribus
 „Doctrinæ & Nobilitate Viris frequentari contingeret Aula im-
 „perialis. Altera vero Causa, qua Imperator valde urgeba-
 „tur, quia multo majoris momenti existimabatur, erat, quod
 „si Cæsar Prælatorum investituras (ita enim Collationem ap-
 „pellabant :) amitteret, majorem imperii sui, meliorem,
 „fortioremque Partem deperderet, & maximarum Calamita-
 „tum Seminarium Imperio faceret. Nam quando Privilegia
 „CAROLO & OTTONII. Augustis ab Apostolica Sede de
 „Prælatorum Investituris concessa fuere, Ecclesiæ Episcopatus
 „tunc pauperes, tenues, & sine tot redditibus erant. Post-
 „quam vero Juris Imperii facta eorundem Prælatorum Ele-
 „ctio, tum Cæsares, quemadmodum cæteri Principes secula-
 „res, qui de Religione bene mereri volebant, sine Imperii
 „tamen Præjudicio, cæperunt Episcopos & Abbates ob Reli-
 „gionem, tanquam potiora Imperii Membra, præ cæteris Lai-
 „cis Principibus, honorare, profana Ditione & ingentibus
 „Opibus honestare. Arces, oppida, Urbes, Ducatus, Pro-
 „vincias, Pedagia, Telonia, Vectigalia, Portoria, & multa
 „alia, quæ Imperii propria erant, Episcopatibus concedere,
 „quæ vel ex Fiscis propriis bonis, quæ ad Imperium pertine-
 „bant, vel ex alienis Feudis erant. Nam Laicis Principibus sine
 „legitimo Hærede mortuis, eorum Provincias, quæ Benefi-
 „ciario Jure ad Imperium pertinebant, non aliis amplius Lai-
 „cis Regulis, sed Episcopis, concedebant. Atque hac ratione
 „omnes

„ omnes Episcopatus & Abbantias Italiae, Galliarum, & Germa-
 „ niae, imo Totius Orbis Latini, & denique ipsum Pontificem
 „ Romanum, ex pauperibus ditissimos, & maximos Principes
 „ fecerant, ex eis scilicet opibus, quae ante Imperii Juris erant,
 „ in nulla re Imperialia propterea Jura minui existimantes, quip-
 „ pe quod certi essent, eos omnes Praelatos a se designandos fore,
 „ & nonnisi jussu suo, & Voluntate Sacerdotia ipsa obtenturos,
 „ Gregorius igitur suis decretis dimidium Imperii Caesari tolle-
 „ bat. Nam Episcopi nulla ratione adduci poterant, ut, quae ab
 „ Imperatoribus antiquis obtinuerant, dimittere, ea Imperatori
 „ restituere vellent; cum ex sua eruendi essent potestate, id
 „ enim ipse Caesar quaeerat, nec Imperator id agere poterat,
 „ ut Episcopi Imperio restituerent, quae ab Imperatoribus,
 „ non ut Episcopi, sed ut Imperialia Membra, obtinuerant,
 „ Si igitur Praelatorum Designatio ab Imperatore auferebatur,
 „ & Praelati retinerent Beneficia, & alia, quae Imperii ante fue-
 „ rant, Dimidium Imperii omnino ab Imperatore tollebatur,
 „ Accedit, quod maxime Caesarem angebat, quod, si Episcopi
 „ Germaniae, & Italiae, cum ab Imperatore electi, & investiti
 „ essent, vix in Officio contineri poterant, ne contra ipsum
 „ varias, & frequentes Rebelliones molirentur, quid deinceps
 „ facturi essent, si omnino ex Imperatoris Potestate eruti &
 „ in cujusvis Ecclesiae Capituli, vel Collegii Potestate esset,
 „ Nobilissimi & Potentissimi Episcopatus Antistitem quem-
 „ piam, Imperatori Hostem acerrimum, eligere, qui maxima
 „ Imperii Ruinae Causa deinde esset. Haec igitur Causae sunt,
 „ quae Caesarem, & ceteros Laicos Principes quam maxime
 „ adversus Pontificem commoverunt. Imperii enim vel om-
 „ nino tollendi, vel in perpetuum stabiliendi Causa tunc ma-
 „ xime tractabatur. Caesar enim Imperii Jura, & ea quidem
 „ summa, omnino tueri, Papa vero Ecclesiae Libertatem, nulla
 „ Imperialis Excidii ratione habita, asserere volebat, indignum
 „ esse clamitans, a manu laica Sacerdotes creari: quamquam
 „ id, per Trecentos fere annos, a Caroli Magni Tempore,
 „ sub sexaginta, & eo amplius Romanis Pontificibus, usurpa-
 „ tum esset. Maxime igitur Imperatori laborandum erat, ne
 „ haec Decreta starent, si Imperii Jura, imo Imperium ipsum,
 „ salvum esse vellet, quod ejusmodi Papalibus Edictis procul
 „ dubio dissipandum esse existimabat &c.

(e) Add. quae infra §. VII, n. I. ad concordata recurrent.

F

§. V.

§. V.

Calixtina Transactione Diffidia 50. Annorum sopita quidem, non tamen extincta fuerunt; ægerrime enim ferebant HENRICI Successores, se regio in Ecclesiasticis Jure exutos esse. Cum itaque INNOCENTIUS II. an. 1131. per Galliam Leodium (ubi Comitia Imperii celebrabantur) ad LOTHARIUM veniret, hujus Opem contra ANACLETUM II. Anti-Papam efflagitaturus, denegavit Auxilium Imperator, nisi Jus Investituræ per Annulum, & Baculum Injuria ablatum Ipsi restitueret, (a) quod Pontificem & Cardinales valde torquebat, sed S. Bernardus Abbas Claravallensis, Vir magnæ Eloquentiæ persuasit tandem Imperatori, ut ab hoc desisteret, ne videatur ab INNOCENTIO aliunde afflicto, & in ærumnis constituto vi & metu id extorsisse; (b) & cum Pontifex ei Mathildis Allodium ad Dies Vitæ reservato annuo Censu centum librarum cesserit, facilius demulcebatur. (c) Veruntamen FRIDERICUS I. (d) OTTO IV. & FRIDERICUS II. (e) iterum antiquis his Juribus recuperandis operam dedisse feruntur, qui nihilominus etiam à coeptis demum destitère, atque Ecclesiæ Pacem dederunt. (f) (g)

(a) OTTO FRISING. VII. 18. CONRAD. Ursp. p. 272.

(b) URSPERG. p. 291. BERNARDUS Bonvalensis in Vit. *Bernardi*. L. II. c. 1.

(c) *Diploma INNOCENTII ap. BARONIUM ad an. 1133.*

(d) Vid. OTTO FRISINGENS. GEST. FRIDER. I. L. 2. c. 6.

(d) MAR-

(d) MARSILIUS PATAVIN. *in Defens. Pacis. Part. 2. cap. 25.*
ap. GOLDAST *Monarch. Tom. 2. p. 278.*

(f) ALBERTUS STADENS. *ad an. 1230.*

(g) Sic FRIDERICUS I. se *Calixtinam* rati habiturum promisit.
ARNOLDUS LUBECENS. *Chron. Slav. L. 2. c. 17.* OT-
TO. IV. adeo Juri Spolii renuntiavit. Schaten L. IX. ann. Paderb.
ad an. 1198. BOEHMER *Jur. Eccl. Protest. T. I. L. I. Tit. VI.*
§. 68. pag. 323. atque Imperatores sequentes, si quas etiam
cum Sede Romano Lites habuerint, nihil ideo ad subverten-
dam Ecclesiarum Germanicarum libertatem tentabant.

2. Quæ igitur inter tot Imperatorum Molimina facta
manfit, & Legibus publicis firmata stetit Ecclesiarum Ger-
manicarum Libertas, mox ab ipsis Pontificibus infestata fuit,
ut illi, strenui olim ejus vindices suo potius, quam Germa-
niæ Commodo litasse viderentur. Lento quidem ab Initio
Pede incedebant, & apud Ordinarios tantum Precibus insta-
bant, num ipsis non liceret, in Ecclesiis eorum digno sub-
jecto Præbendam conferre. Deinde sua Authoritate sibi
quædam reservabant Beneficia; quando autem id primum
contigerit, non conveniunt Canonistæ. Communiter tamen
ejus rei Originem ad Seculum XII. rejiciunt, cum in De-
creto Gratiani hujus nulla adhuc Mentio occurrat. (a) Primus
Reservationum *Specialium* Author dicitur HADRIANUS IV.
& Successor ejus ALEXANDER III. illos per Modum *Man-*
dati expediebat: *Monentes & Mandantes*; (b) cumque Or-
dinarii sic Provisos acceptare renuerant, constituebantur ad-
eo Executores præsertim ab INNOCENTIO & HONO-
RIO III. (c) qui tamen adhuc Reservationibus *particularibus*

ſucceſſive quidem mirum auctis contenti erant, ut in Decretalibus Gregorii IX. etiam nihil de Reſervatione *Generali* legitur, minus de Reſervatione Beneficiorum majorum.

(a) VAN ESPEN Jur. Eccl. Part. II. Tit. XXIII. n. V. pag. 497.

(b) BARTHEL opusc. Tom. II. pag. 225.

(c) Cap. 30. 37. 38. 40.

3. CLEMENS. IV. primum Reſervationem *Generalem* in cap. 2. de Præbend. in 6. (a) introduxiſſe fertur, vi cujus *omnia Beneficia* ſibi reſervat, *quæ in Curia Romana* vacant, quam Conſtitutionem BONIFACIUS VIII. in EXTRAVAG. PIÆ de Præbend. immenſum auxit, ut non modo Sedi Apoſtolicæ reſervaret Proviſionem Eccleſiarum, quæ in Curia Romana vacarent, ſive illæ *Cathedrales* ſive *Abbatiales* ſeu alius Generis eſſent, (b) ſed PHILIPPO IV. Galliæ Regi per Legatum intimaret, ad Pontificem ſpectare Collationem omnium Præbendarum, atque ſi Rex, & Clerus in eo non conſenſuri eſſent, ſe omnia etiam Beneficia collaturum eſſe, uſque aliud amica Compoſitione placuerit. (c) Nec CLEMENS V. (qui Avenionem Sedem tranſtulit) ab Anteceſſoris Conſtitutione receſſit, ſed eam in *Extrag. 3. de Præbend. inter comm.* quoad Dignitates *Patriarchales*, *Metropolitanas*, *Episcopales*, & *Abbatiales* expreſſe repetiit, & hæ Reſervationes facilius in Gallia receptæ fuerunt, quia à CLEMENTE V. uſque ad GREGORIUM XI. SS. Pontifices Avenione reſidebant. (d)

(a) Vid. infr. §. VI. n. 3.

(b) PE-

(b) PETR. de MARCA *de Concord. Sacerd. & Imp.* L. VI. cap. IX. §. III.

(c) BARTHEL opusc. Tom. II. pag. 231.

(d) VAN ESPEN *Jur. Eccl. P. II. Tit. XXIII. §. XXVIII.*

4. JOANNES XXII. (a) in cap. *ex Debito pastoralis Officii 4. de Elect. extrav. comm.* BONIFACII VIII. Constitutionem confirmabat, atque cum tunc Temporis jam Pluralitas Beneficorum invaluerit, in cap. EXECRABILIS I. *de Præbend. & Dign.* fancivit, ut si quis jam Dignitatem, Personatum, Officium, vel Beneficium cum Cura Animarum possidens, iterum tale nanciscatur, hoc quam primum Ordinario resignet, qui S. Pontifici Resignationem significet, ut de eo providere queat, cum tamen in cap. 29. Concilii Lateranensis an. 1215. Ordinario Facultas, Beneficium obtento incompatibili vacans conferendi data sit. Tandem BENEDICTUS XII. in cap. *ad Regimen 13. extrav. comm.* Generaliorem adjecit Reservationem 1. in Episcopatibus, Abbatiis, & Beneficiis prorsus omnibus, si vacaverint in *Curia*, aut *intra duas Diœtas*, seu *Morte* seu *Depositione*, *Privatione*, aut *Translatione*, 2. in iis, quorum Electiones vel Postulationes irritatæ vel rejectæ, vel quorum Resignationes admissæ sunt. 3. Si Beneficium vacat Morte Cardinalium vel Romanæ Curiae Officialium. 4. In Abbatiis, Prioratibus & aliis eorum Beneficiis, quos ad Episcopatus vel Abbatias promovet Sedes Apostolica. 5. In Beneficiis omnibus, quæ vacabunt, ut incompatibilia, cum iis, quorum quis Largitate Sedis Apostoli-

stolicæ adeptus fuerat Collationem & pacificam Possessionem. Hæc tamen BENEDICTUS ad Exemplum Clementis V. Joannis XXII. ad Tempus vitæ tantum sibi reservavit, sed quia id quivis Pontificum agebat, Reservationes in Effectu perpetuæ evaserunt.

(a) Joanni XXII. Originem debent Regulæ Cancellariæ, in quibus *secunda, Tertia, & Octava* SS. Pontifici largissimas adhuc reservationes concedunt. Hæ autem Regulæ primitus tantum introductæ fuerunt, ut per eas Officiales Cancellariæ instruerentur, nec perpetuæ sunt, sed cum Morte Pontificis expirant; quare singuli Pontifices altero suæ Assumptionis Die eas per Vice-Cancellarium vel quibusdam additis, aut demptis de novo publicari jubent. VAN ESPEN in *Jur. Eccl. Part. I. Tit. XXIII. cap. I. §. XVIII.* Si autem de Beneficiorum Materia quid disponerent, quod adversaretur Concordatis, minime obligarent.

5. Maxima demum circa Sec. XIV. Incrementa coeperunt Reservationes Luctuoso Schismate exorto, quod Ecclesiam per quadraginta & amplius Annos in duas, aut subinde tres Partes dividebat, cum Pontificum unus Romæ, alter Avenione, Tertius alibi sederet, ac quilibet Familiares suos & adhaerentes sibi Beneficiis obstringere vellet, Sicque non modo Ordinariorum Jura omnino convellerentur, sed & antiqua Regiminis Ecclesiastici Forma ac Regnorum Libertates profus interverti viderentur. Quare Principes Christiani amplissimas has Reservationes, quas restringendas hucusque frustra urgebant, (a) funditus eradicandas esse, censebant, atque in diversis Provinciis in hunc finem varia habebantur Concilia. Cùm vero sic Ecclesiæ Schisma tolli haud posset,

fet, & Wiclefii, Huffitarumque errores magis magisque invalescerent; necessarium videbatur Concilium Generale, quo Hæresis ista, Schismatis scandala, & Ecclesiasticæ Disciplinæ abusus tandem deprimerentur.

(a) Ideo jam an. 1245. apud INNOCENTIUM IV. Magnates & Universitas Regni Angliæ Querelas deposuerunt, quorum Epistola publice in Concilio Lugdunensi coram Pontifice lecta est, & Eduardi III. Regis Literas ideo ad Clementem VI. datas exhibet Odoric. RAYNALDUS ad an. 1343. Baronum Galliæ Querelæ contra Reservationes BONIFACII VIII. adducuntur à VAN ESPEN *Jur. Eccles. Part. II. Tit. XXIII. §. XXVI.*

6. Anno igitur 1409. Pontificatus GREGORII XII. Anno tertio, & sub BENEDICTO XIII. *Anti-Papa, Petro de Luna* dicto, Cardinales utriusque Obedientiæ pertæsi tam diuturni & exitialis Schismatis, stimulisque Conscientiæ adacti, quod ipsum præter datam cum Juramento Fidem fovissent, ferio de illo extinguendo cogitarunt, mutisque inter sese cum Principibus. multisque Prælati Ecclesiæ Officiis hoc præstiterunt, ut PISIS Concilium generale indiceretur in quo præprimis de abrogando utrinque contendentium Pontificatu ageretur, novoque eligendo Pontifice, qui universæ Ecclesiæ acceptus esset. Præsedit Concilio Collegii Decanus Cardinalis GUIDO de MALESICO. Adfuere tres Patriarchæ, *Alexandrinus, Antiochenus, Jerosolimitanus*; Archi-Episcopi, Episcopi centum octaginta; Abbates circiter Trecenti. Confederunt præterea *Imperatoris, Regum Franciæ, Angliæ, Jerusalem, Cypri, Siciliæ & Poloniæ*
La-

Legati ac Oratores. Ab Officialibus sacrae Synodi iudicio postulati, accusatique sunt GREGORIUS & BENEDICTUS, iuridice, & peremptorie citati ad Valvas; sed renitentes Processu rite formato tanquam Schismatici, Hæretici, & à fide Devii Sententia è suggestu publice lecta exauthorabantur: Sessione autem XIX. PETRUM PHILARGI natione Græcum Patria Cretensem in summum Ecclesiae Caput elegerunt, qui Nomen ALEXANDRI V. adscivit. (a) Cum vero Imperator maluisset GREGORIUM XII. confirmari, ei non adeo placuit Patrum sententia (b)

(a) Acta Concilii Pisani habet d'ACHERY Tom. VI. Spicil. & HARDUIN Conc. Tom. I. pag. 1120.

(a) M. CHRON BELG. p. 346. THEODOR. a NIEM de Schism. L. III. c. 18. 19.

7. Sed hac Synodo Anti-Paparum Fastus & Pertinacia retundi non poterat, cum BENEDICTUS XIII. *Peniscolæ* in Regno Valentiae, & GREGORIUS XII. *Arminii* in Romagna ad Scandalum usque cum Joanne XXIII. mortuo ALEXANDRO V. Pisæ an. 1410. suffecto, de Cathedra D. Petri contenderent; Hussitarum Hæresi interim undique latius grassante, & Bohemiam præsertim dirum in Modum infestante. Præsenti Malo, ut quantocius Medela afferetur, non satis fuit SIGISMUNDO, Legatos suos undequaque ad Principes, & Respublicas misisse, sed ipse Galliam, Hispaniam, Angliam, Germaniam, & Italiam longis, molestissimisque Itineribus peragravit, nec prius acquievit, quam

quàm JOANNEM XXIII. ad indicendum Generale Concilium apud CONSTANTIAM adduxerit, (a) quod urgente Imperatore Mense Novenbris an. 1414. auspdatum est.

(a) SIGISMUNDI in eo Studium Pietatis & Religionis à Scriptoribus adeo exteris deprædicatur Vid. Cabassutii Notit. Eccles. pag. 384.

8. In hac Synodo Huffum ad rogam damnatum, atque 6. Jul. 1415. combustum, nec non Joannem XXIII. Gregorium XII. & Benedictum XIII. depositos, OTTONEM de Columna autem 11. Nov. 1417. in summum Pontificem sub Nomine MARTINI V. electum esse, ex Historia notissimum est. Nos Scopo propius accedentes notamus, quòd Germani in hoc ipso Concilio sua *Avisamenta* obtulerint an. 1416. quæ Disciplinam Ecclesiasticam & maximam Partem *Beneficiorum Collationes* concernebant. (a) Omnes enim Reservationes Papales aboleri cupiebant, exceptis solis in corpore Juris clausis. (b) Atque Patres Concilii etiam in Sess. XL. an. 1417. Medelam promittebant, cum autem SIGISMUNDUS & Status viderent, se Spe inani tantum lactari, an. 1418. superadditis Gravaminibus aliis (c) omnium Abolitionem instantissimè urgebant.

(a) *Avisamenta* Vid. ap. FLACCIIUM in *Catalog. Test. Verit.* pag. 309. GOLDAST *Reichs: Sâhungen* pag. 391. & in *Rescript. & Constitut. Imp.* pag. 149. apud de la HARDT *Concil. Constant.* Tom. I. c. 15. GEORGISCH *Bell. Sacerd. & Imp.* cont. p. 193.

(b) Vid. *Avisam.* apud GEORGISCH cit. cap. VIII.

(c) Quæ legi possunt ap. cit. de la HARDT Tom. I. Part. XXII. pag. 999.

9. Sess. XXXIX. tollebantur quidam Abusus, cum autem ex hoc ipso eluceret, Patres ad id non intendere, ut gravamina funditus & in totum extirparentur in *Reformatorio* (sub quo intelligimus Conventum diversarum Gentium Legatorum) majori Fervore deliberari coepit, qua Ratione demum Gravaminibus Finis imponeretur. MARTINUS V. autem bene advertens, Vi unita rem validius agi, hunc Conventum dissolvendum judicabat, & Nationi cuique spem faciebat singularem, ejus Petitis, quantum fieri potest, se delaturum esse; atque, ne Natio, quæ fors se jam aliquoties delusam credidit, hisce Promissis minus fideret, statim ad certum Tempus tales offerebantur Conditiones, quæ longe meliores in futurum promittebant. Huc spectant Concordata cum Natione Germanica ad *Quinquennium* inita; (a) quæ tamen satis demonstrant, Germanos pro singulari in S. Sedem Pietate, & Pacis Desiderio aliis Nationibus remissiores fuisse, licet Sess. XXXIX. Reformatio ad Concilium Papiam destinatum reservata sit, cum Papa Sess. ult. XLV. 22. April. 1418. hoc Concilium dissolverit, idque tantum quoad Decreta *conciliariter* facta, fors ob Sess. IV. & V. (b) approbaverit.

(a) Hæc Concordata, prout in Cancellariam Pontificiam 15. April. 1418. relata sunt, exhibet de la HARDT *Concil. Const.* Tom. I. Part. XXIV. pag. 1055. LEIBNIT. *Cod. Jur. Gent. diplom.* Part. I. pag. 884. ea pleniora in 26. §§vis refert. add. *COLLECTIO recess. Imp. noviss.* Part. I. pag. III.

(b) De quibus legatur ALEXANDER NATAL. Tom. XVIII. p. IIC. p. 197.

10. Reformantibus interea per Synodos Episcopis, ipsoque Imperatore SIGISMUNDO per famosam, non tamen omnibus probatam Reformationem (a) meliorem Disciplinam intendente, Summus Pontifex an. 1423. Quinquennio necdum elapso Concilium *Papiam* indicebat. Cum vero ibi grassaretur Pests, atque pauciores Ecclesiae Praelati comparerent, post lapsum trium Mensium illud *Sienam* transtulit, quo quidem plures confluebant Patres, non tamen tot, quot ad Synodum œcumenicam requiri viderentur. Quare Reformationis Causa non fuit sine Remora, atque majorem habuit inde, quod Regis *Arrogoniæ* Legati *Sienæ* evicerint, ut Anti-Papa *Petrus de Luna* contra MARTINUM V. electus fuerit, quia hic Ducis Andegaviensis Partes tuebatur; ut itaque Summus Pontifex summa Ratione hoc Concilium dissolverit, spe relicta, se Tempore magis commodo aliud convocaturum esse. Sed SIGMUNDUS, quem Turbæ Boemicæ premebant, urgebat Pontificem, ne cum majori Reipublicæ Christianæ Periculo Concilium Generale, seu unicum remedium, Pacem Reipublicæ & Ecclesiae restituendi longius differret. Ipse etiam Summus Pontifex optime perspiciebat, si hæc Causa diutius protrahatur, & suam, & totius Ordinis Ecclesiastici Authoritatem pessumdatum iri; Quare non amplius Quæstio fuit: *an?* sed *ubi* Concilium haberi debeat. SIGISMUNDI autem Hortatu (b) MARTINUS id BASILEAM convocabat, quod ibi sub EUGENIO IV. & SIGMUNDO an. 1431. aperiiebatur.

(a) Quæ extat. ap. **GOLDAST** *Statut. & rescript. Imp.* p. 170.

(b) Malebat enim **MARTINUS** S. P. hoc Concilium in Italia celebrari.

II. In hoc igitur Concilio Basileensi legitime convocato & ordinato ad Negotium Reformationis procedebatur, ut præparata in *Reformatorio* Constantiensi tandem (a) ad Effectum perducerentur. Sunt etiam quædam Ratione Disciplinae Ecclesiasticæ in primis Sessionibus conclusa, quæ tamen præcipua Nationis nostræ Gravamina fuere, vix in Discussionem & Deliberationem deduci poterant, quod Summus Pontifex Synodum istam ob Græcorum Adventum pro reconciliandis Orientalibus Ecclesiis cum Latina Ferrariam transtulerit (b) remanentibus aliis **BASILEÆ** Patribus, atque Concilium continuantibus (c) ut illud post Sessionem XXV. in Conciliabulum degeneraret, & **AMADEO** Duce *Sabaudia* sub Nomine **FELICIS** V. à Basileensibus electo Anti-Papa novum Schisma oriretur.

(a) Supra n. 9.

(b) Hanc sufficientem Translati Concilii causam defendunt **ODER. RAYNALDUS** ad an. 1438. pag. 189. & **ALEXANDER NATALIS** in *Histor. Eccl.* ad Sec. XV. Art. III. Alii contendunt, quod Eugenius sub Conciliatione Græcorum tantum speciosum quæsierit Prætextum, & cum viderit, quod Patres conarentur leges Reformationis Pontificis Personæ, ejusque Domui, atque Curia Romanæ præscribere, simulque recrudesceret controversia de Concilii supra Pontificem Autoritate, ex Plenitudine Potestatis Concilium dissolverit. **CABASSUTIUS** *Notit. Eccles.* pag. 389.

(c) Cum hi Patres **EUGENIO** deposito, adeo numero imminuti essent, ut ceteris ad Eugenii Partes transeuntibus, septem duntaxat Episcopi apud eos superessent, simplices adeo Sacerdotes

tes æquali cum Episcopis suffragio advocabant, optimè gnari, de jure Canonico ad Depositionem cujuscunque singularis Diœceseos Episcopi non minus, quam duodecim Episcopos requiri *cap. si quis. 15. q. 7.* & hi tamen Supremum Ecclesiæ Caput exauctorare, legitimumque Concilium habere præsumebant.

12. Cum itaque Basileenses Patres Numero adeo pauci ac unico tantum Cardinali LUDOVICO ARELATENSI præfente, & usque ad Conciliabuli finem præfidente Coetus ab Eugenio prohibitos prosequerentur, in id incubuere, ut sibi Potentiorum Favores, & Protectionem conciliarent. Nec minori Cura Eugenius Imperatoris, Regum, Principumque Patrocinium implorabat. (a) Evenit itaque, ut hi EUGENII, alii *Basileensium* Partes amplecterentur, pro cujusvis Ratione Status. Electores autem Imperii prævia & matura deliberatione an. 1438. ad hæc Diffidia sopienda Unionem (b) & NEUTRALITATEM (c) Francofurti ante Electionem inibant, reservato *ad sex Menses* deliberandi Jure, num EUGENIO, num *Patribus Basileæ* adhærendum sit; quam Neutralitatem dein renovabant, & conservabant *ultra sex Annos.*

(a) Cit. ODER. RAYNALD. ad an. 1438. p. 199.

(b) Vid. Churfürsten Verein, wegen der Zwietracht zwischen Pabst Eugenio IV. und dem Concilio zu Basel. ap. MULLER Reichs, Tags, Theatr. sub Friderico V. pag. 30.

(c) Neutralitatis Instrumentum apud MULLER l. cit.

13. Patres Basileenses Germanos hucusque *Neutrius* Parti adhærentes Decretis favorabilioribus facilius in unam flectendos esse rati, mox Reformationi manum admovebant.

Sed

Sed Germani à Neutralitate ne latum unguem discedebant, & Decreta hæc Reformatoria quibusdam tamen temperata modis (a) omni circumspeditione adhibita acceptabant, (b) ne quæ in bonum commune disposita sunt, contemptim habere viderentur. Et sunt ista Decreta omnino notanda, quod cum modificata Acceptatione Partem Concordatorum Aaffenburg. constituent. (c)

(a) Vid. RAYNALDUS ad an. 1439. n. 19. pag. 212.

(b) Receptionis, & acceptionis Tabulas sub ALBERTO Rege Moguntia 26. Mart. 1439. Una cum ipsis Decretis Basileensibus in eo memoratis sistunt Concordata N. G. integr. Tom. I. N. II. pag. 38.

(c) Concord. integr. Tom. I. §. 16. p. 14.

14. Post Obitum Alberti vix ultra sesqui Annum Imperii Sceptrum tenentis Electores iterum an. 1440. Moguntia quosdam Articulos seu Avisamenta (a) componebant futuro Imperatori offerenda. Quam primum itaque posthac FRIDERICUS III. Romanorum Imperator proclamatus est, illa ei porrigebant, rogabantque, ut Decreta Basileensia confirmaret, quod & fecit Diplomate singulari, (b) atque inter ceteros DIETERICUS Coloniensis, (c) & Elector Trevirensis multum contribuisse videntur, quod Potentiores Imperii Status adhuc dum his Decretis suo modo adhærerent, quæ res adeo male habuit EUGENIUM, ut Trevirenses & Colonienses Primarios Concilii Basileensis Protectores exauctoraret. (d)

(a) Vid. Avisamenta *ap.* MULLER *Reichs-Tags-Theatr.* sub FRIDERICO V. P. I. pag. 52. *ap.* GOLDASTUM in *Collect.*

Con-

Constit. Imp. Tom. un. pag. 403. ac in *Stat. & Rescript. Imp.* pag. 155. pag. 160. in vernacula, ubi quidem Annus 1427. notatur; GOLDASTUS tamen in *Rationali Constit. Imp.* pag. 106. ipse in eo Mendum latere, & hoc Documentum ad Tempora *Friderici* spectare, ideoque in Exemplari Germanico, loco: *Sigismund. Friderich* legendum esse, agnoscit.

- (b) Quod adhuc se editurum esse promittit Author, *Concordat. Integr.* Tom. I. §. 17. pag. 15.
- (c) Colonienſis contra EUGENIUM etiam eo irritabatur, quod Cliviæ Duci tam inſignes in Eccleſiaſticis Prærogativas conceſſerit.
- (d) Exauſtorat. Bulla ap. cit. MULLER p. 277. & Illuſtriſs. de HONTHEIM Hiſtor. Trevir. Diplom. Tom. III. pag. 406.

15. Hac de Cauſa Electores an. 1446. in arctiorem unionem coivere, (a) atque rogaverunt Cæſarem, ut etiam Legatum Romam mitteret, Electorum Deſideria apud S. Sedem promoturum (b) Annuit Imperator, (c) & tum Imperialis tum Collegii Electoralis Legati proponebant Eugenio Principalium Nomine: Germanos Neutralitatem ejuratos eſſe: ſi I. S. Pontifex generale Concilium Tempore, ac Loco designando convocaret: ſi II. Profeſſio Potestatis, Authoritatis, & Præeminentiae Generalium Conciliorum à Legatis Apoſtolicis facta ſingulari Diplomate ab ipſo confirmaretur: ſi III. Decreta Concilii Baſileenſis, prout ab ALBERTO Rege acceptata fuere, confirmaret, & Nationis Germanicæ gravamina relevaret: ſi IV. quæ contra Colonienſem & Trevirenſem decreverat, revocaret, eosque in priſtinum Statum reſtitueret. (d) EUGENIUS ſingulari favore excipiebat Imperialem Legatum
ÆNE-

ÆNEAM SYLVIVM vix non in omnia ejus petita consentiens; in Electorales vero se non adeo benevolum ab Initio exhibebat, tandem iis tamen promisit, se Coloniensem, & Trevirenssem restitutum, & Conventum Francofurtensem per Nuntium invisurum esse, ut re melius inspecta ulteriora tractari, & ad finem perducere possent. (e)

(a) **MULLER** *Reichs: Tags: Theatr.* I. Borst. cap. XXIII. XXVI. p. 340.

(b) Pro viribus etiam hanc Causam promovit Imperator, misitque Romam Virum summæ existimationis & Authoritatis, qui posthac S. Pontifex sub Nomine Pii II. inclaruit, **Æneam Sylvium**, eique in Mandatis dedit, ut omnibus modis persuaderet Papæ, ne Electores contemneret, - - alias timendum esse, ne Scandalum perpetuæ Divisionis oriretur, cit. **MULLER** §. 2.

(c) Non autem Unionem probavit Cæsar, nec moveri poterat, ut ei accederet. cit. **MULLER**.

(d) **ALEXANDER NATAL.** *Histor. Eccles.* ad Sec. XV. Tom. 17. pag. 20. Concordata integra Tom. I. §. 17. p. 15.

(e) Cit. **MULLER**.

16. Cum posthac 1ma Septembr. 1446. Francofurti Conventus Statuum aperiretur, Summus Pontifex **JOANNEM** Leodiensem, **THOMAM** Bononiensem Episcopos, **JOANNEM CARVAJALEM** & **NICOLAUM** de **CUSA** illuc ablegavit, (a) Imperator **ÆNEAM SYLVIVM**. Quia vero Legati Principum Roma reduces referebant, se indigne habitos fuisse, ab Initio horum Tractatum **EUGENII** Causa vix non desperata videbatur. Sed effecit denique **ÆNEAS SYLVIVS**, ut saltem per Majora concluderetur, **EUGENIO** adhuc per specialem Legationem intimandum esse,

esse, si quatuor Puncta jam Romæ proposita, & n. præced. relata iniret, (b) quod Natio nostra ipsum pro Legitimo Pontifice agnitura sit. Atque hoc concluso statim Legati Apostolici, Romam abibant, Papæ de Negotiis gestis relaturi, qui in Præmium navatæ Operæ Dignitate Cardinalitia ornabantur.

(a) MULLER I. Worstell. sub FRIDER. V. c. 26. §. 5. pag. 341.

(b) Quoad Punctum IV. nempe Restitutionem *Trevirensis*, & *Coloniensis*, quam EUGENIUS jam priori Legationi promiserat, non levis Difficultas oriebatur, cum surrogati Archiepiscopi PHILIPPO Duci Burgundiæ Sanguine juncti essent; quare Papa THOMAM Episcopum Bononiensem ad Ducem direxit, ut Archiepiscoporum Restitutioni Consensum præberet, surrogatosque persuaderet, ne Pacis causa usque ad Vacaturam aliam Archiepiscopatibus cedere detrectarent, cit. MULLER pag. 342.

17. Mox sequebantur Imperatoris Legati ÆNEAS SYLVIUS & Bohemicus Eques de RABENSTEIN, qui EUGENIO Nomine Nationis Germanicæ de novo Obedientiam præstarent, si hæc quatuor Puncta rati habiturus esset. Quo etiam Fine Electorum, diverforumque Principum Legati simul Romam ibant, magna ibi Pompa & Solennitate recepti. Splendidissima hæc Legatio admissa est in Consistorio Secreto ad Audientiam, quæ per tres Dies durabat. (a) Omnium autem Nomine peroravit ÆNEAS ob Dictionis Elegantiam, & Gravitationem à Pontifice & Cardinalibus mirum in Modum collaudatus. Cum vero Res ad calcem fere deducta esset, vacillare incipiebant ex Teutonicis plerique ac Obedientiam Pontifici, Medicorum judicio infra decimam

H

Diem

Diem morituro, præstandum denegabant; ut iterum **ÆNEÆ SYLVII** Industriæ & Suadæ attribuendum sit, quòd Legationes istæ apud ægrotantis Papæ Lectum Obedientiam juraverint, qua præstita, Unioneque Nationis Germanicæ cum supremo Ecclesiæ Capite restituta, variæ ab **EUGENIO** Bullæ expediebantur (c)

(a) Cit. **MULLER** §. 13. pag. 346.

(b) **MULLER** §. 15. p. 347.

(c) Bullam *Eugenii* super diversis Indultis, Dispensationibus ac Concessionibus, datis *Friderico* V. & Principibus Germaniæ, qui recesserant à Neutralitate, & ei obedientiam præstiterunt 7. Idus Febr. 1447. vide ap. **MULLER** cit. pag. 348. Breve *Eugenii* IV. ad *Fridericum* V. *Theodoricum* Archi-Episcopum Moguntinum, & *Fridericum*, Marchionem Brandeburgensem de celebratione novi Concilii, Non. Febr. 1447. vid. pag. 350. *Eugenii* IV. Concessio, ut *Decreta Concilii Basileensis* ab *Alberto Rege* acceptata, porro in Germania observentur, usque ad futuram Modificationem. Romæ Non. Febr. 1447. vid. pag. 351. Bulla *Eugenii* IV. de Restitutione *Jacobi Trevirensis* & *Theodorici Coloniensis Archi-Episcopi* Non. Februar. 1447. pag. 352. seq.

18. Hæ ergo ipsæ Bullæ una cum Acceptationis Instrumento, (a) combinandæ veniunt, si concordata, ut oportet, *integra* inspicere, & quoad totum Contextum curatius explicare velis. Edidit quidem **EUGENIUS** Bullam adhuc aliam, *Salvatoriam*, (b) in qua non omnia ob Ægritudinem ea judicii, & Concilii Integritate examinasse, & ponderasse sibi visus fuit, quam rerum Gravitas exigebat. Verum successor ejus **NICOLAUS** V. mox ab Initio Pontificatus sui acta **EUGENII** ratihabuit (c) & misit an. 1448. Cardina-

dinalem JOANNEM Titulo S. Angeli in Germaniam, qui *Recompensationem* in puncto Reservationum, ac Annatarum promissam (d) peteret, quam & obtinuit in Concordatis ulterioribus & finalibus *Aschaffenburgi* 19. Martii an. 1448. initis (e) & speciali Pontificis Bulla confirmatis. (f)

(a) De qua supra n. 13. 14.

(b) Salvatorium Eugenii IV. circa concessa Germanis V. Febr. 1447. vid. apud cit. MULLER pag. 352.

(c) Eaque in Concordatis vers. *in aliis autem &c.* & post illa in Bulla confirmatoria ratificavit.

(d) De hac Promissione vid. cit. MULLER c. 26. & RAYNALDUS ad an. 1446. quam autem *Recompensationem* S. Pontifex ob consensum Decretis Basileensibus & Concordatis præliminaribus præstitum acceperit, docebunt contenta Concordatorum *Aschaffenburg.* mox §. VI. exponenda.

(e) Hæc Concordata reperiuntur in SCHMAUSSII Corp. J. P. p. 37. apud de RIEGGER pag. 65. in Collect. noviss. Recess. Imp. pag. 179. apud BRANDEN & NICOLARTS de *Concord.* ac multoties alibi. Originali autem conformia sistit AUTHOR *Concord. integr. Tom. I. N. VII.* pag. 147.

(f) Vid. Bulla in SCHMAUSS. Corp. J. P. p. 41. apud RIEGGER pag. 71.

19. Antequam autem ad Concordatorum Contenta progrediar, quædam prænotanda censui, *1mo*, quod intelligantur *Aschaffenburgensia*, si Concordata citentur, quia illa continent *Præliminaria* & sunt *finalia*. *2do* Quod *Aschaffenburgensia in Forma Pacti*, ut inter Nuntium Pontificium, ac Imperatorem, & quosdam Germaniæ Status initata sunt, exhibeantur, & *in Forma Bullæ*, Illa etiam incipiunt, verbis: *In Nomine Domini. Amen*, ut Pacta expediri solent. *Hæc*

Stylo Bullarum: *ad Sacram Petri Sedem &c.* & finiuntur verbis: *Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1447. Kalend. April. aut, quod alii ponunt XIV. April. anno Pontificatus secundo.* Cum itaque *Bulla* Confirmatoria tanquam posterior Mense April. 1447. & *Concordata* an. 1448. data sint, desuper dubium cuidam oriri posset. Sed *Kalendæ Aprilis 1447.* indicant 19. Mart. 1448. quia Romani 25. Martii novum annum auspicantur. 3^{tio} Observandum in utriusque Editione ob prætermittas pro More illius Ævi Interpunctiones subesse Obscuritatem, & variantes Lectiones Sensum subin plane diversum facere; *in dubio* tamen pro *Libertate* Ordinariorum pronuntiandum esse, sanæ Interpretationis Regulæ docent, quod Germani ante Reservationes in hujus Possessione fuerint. Nec 4to illud prætermittendum est, quod *Concordata* per *Modum Pacti*, eis in *Forma Bullæ* omnino præferenda sint, in illa enim Imperator & Status cum Legato Apostolico convenerunt, non in hæc. (a) 5to & ultimo *Concordata*, ut omnia alia Pacta, ad Rationem illius Temporis & circumstantias exigenda esse liquet.

(a) Minus Pii V. & Gregorii XIII. Bullæ Concordatorum declarationis in Germania Authoritatem habent.

§. VI.

Inter Catholicos tum integris Commentariis, tum Observationibus singularibus *Concordata* illustrarunt, BRANDEN, CANISIUS, DÜRR, HORIX, SCHLÖR, NEL-
LER. P. FRIDERICH, & GALLADE S. J. olim mei
Hei-

Heidelbergæ in Collegiis I. C. amoenissimæ Memoriae Con-
discipuli. Fufius de iis egit BARTHEL meus quondam
Wirceburgi in Jur. Can. Antecessor post Fata colen-
dus. Multum autem Luminis huic Materiae suffundit nova
Concordatorum Bibliotheca, quam ex sententiis, & elucu-
brationibus celeb. Jct. adornat Moguntiae, Vir rei literariae
promovendæ studio singulari notus, & tertium Tomum jam
Prelo fudare, certior redditus sum. Inter Protestantes suam
hic operam navabant CORTREJUS, HARTMANN,
LINCK, SCHILTER &c. atque de Gravaminibus Natio-
nis Germanicæ, & Libertate Ecclesiarum Scriptores, imo
Juris Ecclesiastici Interpretes passim utilia, lectuque digna
interferunt, quæ ad Concordatorum Intelligentiam curatio-
rem maximè conducunt. Omnino etiam in his consulenda
sunt Acta publica, Controversiæ ideo multoties agitatae, sen-
tentiae desuper latae, Consuetudines, Præjudicia, quorum
omnium Rationem inibimus.

2. Contenta Concordatorum hic in IV. Capita dividun-
tur. Plura tamen in iis comprehendi alia, quæ ad Statum
Ecclesiasticum pertinent, optime observat Laudatus HORIX
(a) Concordata enim confirmant Decreta Basileensia, (b)
& in illis à re Beneficiaria plane diversa haberi, Legenti (c)
patebit. Cum tamen nobis statutum sit, Auctoris Vestigia
premere, observationes ad ejus Divisionem, & ordinem sub-
jiciemus.

(a) In Dissert. de insign. Libertat. Cler. Germ. circa imposit.
Decim. §. 3. seq. (b)

(b) Vid. §. V. *præced.* n. 16. seq.

(c) Extant. in Concord. integr. Tom. I. p. 38.

3. CAPUT I. *agit de beneficiis*, (a) *de quibus possit providere Papa.* Summos Pontifices in variis Constitutionibus successive sibi plura reservasse Beneficia, supra monui. (b) In Concordatis autem tantum probantur Reservationes 1.) in Corpore Juris clausæ *Capit. LICET 2. de Præbend. in 6. 2.) In Extravag. EXECRABILIS &c. 3.) in Extravag. AD REGIMEN &c.* Antiquissima & prima Reservationum Species est *Juris scripti sive in Corpore Juris clausa*, (c) in qua CLEMENS IV. sibi omnia Beneficia reservat, quæ in Curia Romana vacant; ac licet in cit. *Cap. 2. ad antiquam* provocetur *Consuetudinem*, advertit tamen TOMASIN (d) quod vix antiquior Reservatio fuerit, cum ejus nulla in Decretalibus GREGORII IX. vestigia inveniantur, atque *Capit. 26. Præbend. & Cap. 23. de Accusat.* saltem mentionem faciant de bina Collatione Beneficiorum apud Sedem Vacantium, non autem probent ea ab Innocentio III. *vi Reservationis* collata esse, cum id Jure Præventionis fieri potuerit. Neque cit. *cap. 2. antiquiores Reservationes evincit Capit. I. de Præbend. in 6.* quia ipse Bonifacius VIII. in *Præfat. vers. Sane cum &c.* fatetur, huic Collectioni tantum Constitutiones post Decretales Gregorii IX. emanatas intersuisse, ut itaque hoc capitulum Clementem IV. non III. Authorem habeat, necesse sit; & si huic deberet Natales suos, illud haud dubie Gregorius IX. Decretalibus suis adjecisset. Quidquid autem sit de

de Reservationum antiquitate, præstat, potius videre quid ex hoc Capitulo in Concordata migraverit.

- (a) Nolo hic de Beneficiorum Origine Chartam implere, cum de ea agant Canonistæ omnes ad L. III. Decret. Tit. V.
- (b) §. V. n. 3.
- (c) Nonnulli quidem etiam Reservationes JOANNIS XXII. & BENEDICTI XII. *Clausis in Corpore Juris* annumerant, quod extent in *Extravag. EXECRABILIS & AD REGIMEN de Præbend. inter comm.* quæ Corporis Juris Partem constituunt, quia tamen hæ extra *Decretum Gratiani*, & *Decretales* VAGANTUR, sola Reservatio cap. 2. in Corpore Juris *clausa* dicitur. VAN ESPEN *Jur. Eccles. univ.* P. II. c. IV. n. 1. 2. p. 502.
- (d) *De veter. & nov. Eccles. Discipl.* Tom. 2. L. I. c. 5. n. 2.

4. Hoc capitulum LICET. 2. à BONIFACIO in Capit. 34. *de Præbend.* mire extensum, hocque à BENEDICTO XII. in *Extravag. AD REGIMEN de Præbend. inter Comm.* illatum esse, jam supra notavi. (a) In quantum autem Beneficia in Curia vacantia concernit, Capit. *ad Regimen* de verbo ad verbum his inferebatur Concordatis: *Nec non quarumlibet pro quibuscunque Negotiis ad Romanam Curiam Venientium seu etiam recedentium ab eadem, si in locis à dicta Curia ULTRA DUAS DIÆTAS LEGALES non distantibus jam forsitan OBIERINT, vel eos in antea ab hac Luce transire contigerit; & etiam simili modo, quorumcunque Curialium, Peregrinationis Infirmitatis, seu Recreationis, vel alia quacunque Causa ad quævis Loca secedentium, si eos antequam ad dictam Curiam redierint, in Locis ULTRA DUAS DIÆTAS ab eadem Curia, ut præmittitur, non remotis, dummodo eorum proprium Domicilium non existat. Ibidem, jam forsitan decesserint, vel imposterum eos contigerit de medio submove-*
ri,

ri, & (etiam) nunc per Obitum bujusmodi vacantia vel impoſterum
vacatura - - - Ordinationi; Diſpoſitioni, ac Proviſioni noſtræ de
ipſorum Fratrum Concilio Authoritate Apoſtolica reſervamus.

(a) §. V. n. 3. 4.

5. Hinc S. Pontifex etiam vi Concordatorum juſ ha-
bet, conferendi Beneficium, ſi Beneficiatus *non ultra duas*
Diætas (a) a Curia Romana (b) obierit. An autem hæc Re-
ſervatio ultra Beneficia ad Sedem Romanam Jure proprio
ſpectantia extendenda ſit, dubium reddit AUTHOR *Obſerv.*
„ Quidnam, inquit (c) ſibi velit, ſi diceretur, omnia Be-
„ neficia apud Sedem Moguntinam, vel Trevirenfem, aut
„ Colonienfem vacantia, hoc quilibet intelligit: Eodem
„ modo intelligebatur Aſchaffenburgi, dum dicebatur,
„ omnia Beneficia apud Sedem Apoſtolicam vacantia:
„ Verum Curialiftæ longe aliam Explicationem Locutioni
„ huic affingere, & ultra Beneficia *Jure Proprio* ad Eccle-
„ ſiam Romanam ſpectantia progredi conabantur. „ Ego
quidem, Pace doctiſſimi Obſervatoris dixero, in elatam
deprehendo Diſparitatem, cùm Concordata Aſchaffenburgienſia tangant Beneficia, de quorum Collatione inter S. Se-
dem & Nationem Germanicam Liſ orta eſt, hæc autem non
fuit Ratione Beneficiorum ad Sedem Romanam *Jure proprio*
ſpectantium; quid quod ipſe Concordatorum contextus de
Beneficiatis aliis, qui *Negotiorum, Peregrinationis vel quacun-*
que Cauſa ad Curiam venêre, diſertis verbis loquatur, nec
opus fuiſſet addere: *ultra duas Diætas*. Ut itaque ex his
ſtatim pateat, quanta inter has duas Propositiones Differen-
tia ſit.

6. In

(a) *Diæta* Iter unius Diei indicat computatis pro Die viginti Milliaribus Italicis *arg. L. i. ff. si quis caution.* quæ viginti Milliaribus *Italica*, quatuor *Germanica* conficiant. *Loca* igitur *ultra duas Diætas Legales à Curia non distantia* dicuntur, quæ ultra XL. *Italica*, VIII. vero *Germanica* Milliaribus à *Curia* non absunt. BARTHEL *opusc.* Tom. III. pag. 34.

(b) RIGANTIUS in comment. *ad Regul. Cancel.* Tom. I. p. 378. n. 9. & seq. per *Curiam* intelligit tum Locum, ubi est Pontifex, tum Locum, ubi Audientia, & Cancellaria Pontificis habetur, in illo Loco *Curiam in Capite*, in hoc *Curiam in Corpore* esse contendens. Nos cum BARTHEL cit. in sensu posteriori *Curiam* comprehendimus, cui etiam suffragatur cap. 2. §. *Sane 2. in Clement.* & profecto RIGANTII sententia Natio nostra contra Concordatorum Tenorem nimium gravaretur; ideoque etiam Bullas PII II. III. CLEMENTIS VII. VIII. & BENEDICTI XIII. nobis contrarias, utpote Concordatis posteriores, & *unilaterales* Declarationes minime admittimus.

(c) Concord. integr. Tom. II. p. 78. b)

6. In eo tamen *Reservationem in Corpore Juris clausam* restringendam esse puto, 1.) si Papa adhuc in vivis illud conferre nimis longe distulisset, vel Electio novi Pontificis tam diu dilata esset, ut intra Mensem (a) à *Die obitus* conferri non potuerit, tunc enim Ordinario Beneficium hoc Modo vacans Jure Postliminii conferendum concedimus. 2.) Si Beneficiatus obierit, sed *non Morte naturali*. 3.) Restringitur Mensis ita, ut jam currat à *Die habitæ Notitiæ*. 4.) Ad Ordinarios revertitur Collatio, si Provisus intra Mensem à *Die Provisionis factæ* eam non insinuet, (b) vel 5.) Sedes Apostolica incapaci, & indigno (quod tamen non præsumitur) Beneficium conferat. 6.) Et illud notandum, in Concordatis Beneficia *electiva* ubique exprimi, si ea etiam

I

sub

sub Reservationē comprehendantur, (c) hic autem nulla eorum Mentio fit *expressa*.

(a) In hoc casu ad Mensem fit restrictio. Vi cap. 2. de *Concess. Præb.* in aliis dantur Sex Menses.

(b) Cum in Reservationē *Mensium* ut infra n. 27. b) *in not.* dicemus, non tantum intra *Tres Menses a Die notæ vacationis* Collatio â Pontifice *peragenda*, sed & â Proviso insinuanda sit, in casu Beneficii *per Mortem vacantis*, Ratione Collationis, & Insinuationis Terminus arctior etiam accuratè observandus est.

(c) *Concord. integr.* pag 79. Tom. II.

7. Visis jam Restrictionibus *Reservationis in Corpore Juris clausæ*, etiam dispiciendum est, quas præ aliis Reservationibus *extra Corpus Juris* Prærogativas habeat; & notandum est, quod, 1.) illa sit perpetua, neque cesset post obitum Pontificis, hæc vero, quæ primum per *Extravag. ad Regimen & Execrabilis* fuerunt introductæ, cum Morte Pontificum exspirant, licet etiam Concordatis insertæ sint, quippe per ea non majus Robur acceperunt, quam antea habuere. 2.) Passim â Canonistis illi major adscribitur Favor (a) tum ob Reverentiam Loci, & Antiquitatem, tum ob summam Rationabilitatem, ne Ecclesias diutius vacare contingat, si ordinarii prius de Morte certiores reddi deberent, quare adeo in Concordatis Gallicanis, & in ipso Concilio Basileenfi approbata fuit, ubi tamen omnes Reservationes abolendas esse volebant. Si itaque S. Pontifex adhuc in Vivis Beneficium vacans nemini contulisset, hoc Jus adhuc Pontifici Neo-Electo intra Mensem â Die Obitus competeret.

(a)

(a) Favor iste tamen nunquam ultra compaciscentium Mentem extendi potest.

8. *Secunda Reservationum species est in Extrav. EXECRABILIS &c.* (a) atque prout hæc in Concordata à verbis : *Nec non etiam - - - usque reservamus* cum Modificationibus illata est, S. Pontifici non solum *Dignitates, & Beneficia Curata*, sed etiam *Beneficia sine Cura* reservat, ut itaque hæc extravagans potius extensa, quàm modificata dici queat, præsertim, cum postea in Concilio Tridentino (b) ob strictiorem Residentiam plura Beneficia, tanquam incompatibilia, declarata sint, ut inde enata sit Regula : *Omnia Beneficia imposterum censi incompatibilia, quæ Residentiam personalem requirunt, sive Residentia Ratione Curæ Animarum, sive Ratione Servitii requiratur.* Sed in ipsa Curia Romana in Casu residentia *Ratione Servitii* admittitur Distinctio inter Residentiam *præcisam, & Simplicem, vel causativam.* Illa ita vocatur, quia *præcisè sub Pæna Privationis Tituli* Residentia requiritur. Hæc (*causativa*) solum jactura Redituum causatur, ideoque tale Beneficium cum alio non censetur esse incompatible, sicut illud, ubi exigitur Residentia *præcisa.*

(a) §. V. n. 4.

(b) Sess. VII. c. 4. Sess. XXIV. c. 17. *de Reform.*

9. Postquam itaque Summus Pontifex in Concordatis plus, quam vi hujus extravag. *Execrabilis* obtinuit, ut ipsi nunc etiam Beneficium propter Residentiam *præcisam* incompatible reservetur, id eo Sensu intelligendum est, si

ipse Papa, non tamen (quæ prima Limitatio est) si Ordinarius illi Beneficium incompatible contulerit, & si adeo Cardinalis vel Archi-Episcopus Indultarius ejusmodi Beneficium contulisset, pro Collatione Ordinaria adhuc habenda esset, quam sententiam approbavit Rota Romana 8. April. 1680. in Causa Canonatus Salisburgenfis. *Alteram Limitationem* inducunt verba: *Præterquam, si virtute Gratiæ expectativæ Affecutio fiat.* Qui enim *Expectativam* (a) obtinet, necdum obtinet Possessionem plenariam, & fructiferam. Erui-
tur *tertia Limitatio* exinde, quod in Concordatis tantum *primi* Beneficii Mentio fiat, si *secundum* *Authoritate Pontificis* conferatur; de *secundo* autem Textus taceat. Unde concluditur, Papæ per Affecutionem secundi Beneficii incompatibilis *primum*, Ordinario *secundum* reservari, si Provisus *secundum cum primo* retinere præsumeret. (b) Hodiè tamen de Praxi Ordinarii quidam in dato Casu Incompatibilitatis Papæ nequidem jus conferendi *primum* concedunt, si id in Mense Ordinarii vacet. (c)

- (a) De Expectativis vix Quæstio superesse videtur, quod illæ in Concilio Tridentino *Sess. XXIV. cap. XX.* sublatae sint; cum tamen ad Domicellares, seu Canonicos in Herbis suo modo Argumentum inde deduci posse videatur, quippe illi etiam secundum Mores & antiqua Capitulorum Statuta Expectativam obtinent, observandum est, quod Domicellares nequidem inter Expectativos in Concilio Tridentino damnatos referri possint, quia Expectativa illorum potius ad Præbendam, quàm ad Canoniam tendit, quam Collatione primum actu obtinent, plenissimè autem, quando in Numerum Canonicorum præstito juramento admittuntur, & installantur. Antea vero Canonici in Herbis tantum habent Expectativas
qua-

qualificatas, quæ cap. 9. de Præbend. probantur, & in Concilio Tridentino tantum expectativæ *Simplices* rejiciuntur, non *qualificatæ jure communi*, & *Consuetudine* probatæ, quam se defensuram esse, promittit Cæsarea Majestas in Capit. Art. XIV. §. I.

(b) Volunt tamen curialistæ, Papæ & *primum* & *secundum* Beneficium in hoc casu reservari; quia vero ille in Concordatis tantum sibi *primum* reservat, & hæc sint strictæ Interpretationis Jus conferendi *secundi* ad Ordinarios jure Postliminii revertitur.

(c) BARTHEL opusc. Tom. III. pag. 107.

10. *Tertia Reservationum Species in Extravag. AD REGIMEN commun. de Præbend.* adeo ampla est, ut mirum sit, in eam consensisse Germanos, qui antea in Gravaminibus suis (a) omnes Reservationes, præter eam Juris scripti abolendas esse volebant. Sed in hoc ipso Germanæ Fidei, & in Romanam Sedem Pietatis singularis Documentum conspiciamus. Continet hoc Capitulum duplicem Reservationem Generalem, & *prima* concernit Beneficia *quocunque Modo* apud Sedem Apostolicam vacantia; *altera* respicit Beneficia per Obitum certorum Curialistarum, vel Officialium, aliorumque in Curia degentium; cum enim CLEMENS IV. per cap. *licet*, sibi tantum reservaverit Beneficia per *Obitum in Curia* vacantia, JOANNES XXII. in Extrav. *ex debito 2. commun.* per verba: *ad quemcunque Modum* id extendebat, cui inhæsit BENEDICTUS XII. in Extrav. AD REGIMEN. Varius est autem ille *Modus quicunque*, quo Beneficium apud Sedem Apostolicam vacare potest, E. G. per *Depositionem*, *Privationem*, *Translationem*, *Promotionem* à summo Pontifice fa-

factam &c. atque in ipsis Concordatis unus, alterve Modus est expressus.

11. Si itaque *Imo per Depositionem, vel Privationem à Pontifice seu Auctoritate* ejusdem factam, Dignitatem, vel Beneficium vacare contingat, sacrae Sedi reservatur, cui consequens est, hanc Reservationem non habere Locum, si quis de *Jure communi, aut Ordinarii sententia, vel Legibus Imperii E. G. Pacis Religiosae de an. 1555. §. XVIII. P. W. Art. V. §. XV. vel Proscriptione* Dignitate, five Beneficio privetur. Idem *2do de Translatione* sentiendum est, quod nempe Translatus suam novam Promotionem *soli summo Pontifici* in acceptis referat. Verum, cum summus Pontifex apud Nos non habeat Jus conferendi Episcopatus, & Casus Devolutionis sit rarissimus, hæc Dispositio in Germania vix ac ne vix quidem Usum habebit. (a)

(a) Minime autem ferenda est Curialistarum Sententia, qui *Solam Postulationis Confirmationem* ad fundandam reservationem sufficere existimant, cum pro hoc casu nullibi in Concordatis Sedi Romanæ hoc Jus vindicetur, eamque strictissimæ Interpretationis esse, toties inculcavi.

12. Reservantur *3tio* Papæ Dignitates, & Beneficia electiva, si Electio *ejus Auctoritate* declaretur nulla, vel Postulatio non admittatur. A qua Regula tamen notandæ sunt exceptiones sequentes, si 1.) Canonici ex Ignorantia vel indignum eligant, vel 2.) Papa in Impedimento noluerit dispensare, ubi alias solet, cum hic tantum postulatus suo comodo caderet. (a) Neque 3.) Reservationi Locus est, quando

do Electio, vel Postulatio nulla est, aut cassatur, vel Postulatio admittitur ob *Defectum* Consensus, ubi non major Pars Eligentium discessit, vel non interfuit Electioni, vel ubi major Pars abusa fuit Potestate eligendi, peccando contra Formam e. g. accedendo minori Parti extra Scrutinium, quo Casu dubitandum non est de Nullitate Electionis, sed ob Innocentes manet Jus eligendi apud Capitulum. Atque 4.) si Electio cassatur ob Contemptum unius ad ejus Instantiam, quia tunc Electores habent novum Electionis terminum. 5.) Etiam exclusa remanet Reservatio, quando Electio cassatur ob Defectum Juris, nam si propter Defectum Formæ Reservatio obtineret S. Pontifex in Capitulo *quia propter 42. de Elect. & Elect.* Vitio Nullitatis notaret Electiones, quas non potuit suis Reservationibus palam tollere. (a)

(a) Vid. SCHLÖR de Elect. cass. & Postul. non admissa p. 95. seq.

13. Papæ reservantur 4to Beneficia, *si vel per eos facta Renuntiatio, & admissa Auctoritate nostra extiterit - - - aut Renuntiationem admitti per Nos, & Auctoritate nostra (in antea) contigerit.* Episcopatus, exceptis GURCENSI, SECOVIENSI, CHIEMSEENSI & LAVANTINO coram summo Pontifice resignari debent, & aliorum Beneficiorum non Electivorum Resignationes etiam non raro fiunt coram Sede Romana. Quæ itaque Beneficia coram S. Pontifice resignantur, ea illi reservantur, (a) si autem Ægrotus resignans non supervivat viginti Dies à Die præstiti consensus, *per Obitum* vacare censetur, nec S. Pontifex per Clausulam: *non obstante Regula de viginti.* Ordinario Præjudicium inferre potest.

test. (c) Interim tamen Beneficia minora etiam coram Ordinariis resignari posse, & quotidie resignari indubium est.

(a) Reservantur, etiamsi sint Episcopatus. Quædam tamen Capitula Germaniæ per Statuta vel capitulationes exigendo Juramentum, ne resignatio aliter quam ad manus Capituli fieret, in eo sibi prospexisse, imo per ipsam Capitulationem Ferdinandi IV. Art. XVI. ac Capitulationem perpetuam Art. XIV. Capitulis ideo satis cautum esse, contendit *AUTHOR observat. vid. Concord. integr. pag. 80. g*) Mihi tamen consultius agere videntur Capitula, quæ in tali casu impetrant Indultum eligendi Successorem, nam Papam hic insistere juri ex Concordatis acquisito exemplum probat, quod *BARTHEL opusc. Tom. III. p. 117. ex RIGANTIO* refert, ubi Capitulo Augustano in ejusmodi Circumstantiis insinuatum fuit, ut Duas, aut tres Personas pro hac vice proponeret, ex quibus de una earum Ecclesiæ Augustanæ provideret S. Pontifex. Alias semper objicient Curialistæ, Concordata has Dignitates verbis clarissimis reservare S. Pontifici, Capitulationes Cæsareas autem in hoc clare nihil decidere, quod tamen in abroganda Lege anteriori requireretur, dato etiam, quod lex anterior ab ejusdem voluntate dependeret; si vero Lex anterior mutuis pactis, ut Concordata placuerit, ab ea sine utriusque consensu recedi haud posse, & ne â tota quidem Natione, minime vero â Capitulo per Capitulationem singularem. Illud nihilo minus haud diffiteor, pro casu emergente ex Rationibus politicis curiam Romanam Temperamentum potius usuram, quàm Causam suam ad Rigorem juris prosecuturam esse.

(b) Vid. *Facti Species in Sachen* P. de WENGE contra P. de FURSTENBERG Puncto *Canonicatus & Præbendæ*. in *Select. J. P. P. XXXII. c. II.*

(c) Hic excipiunt quidam casum, si Resignatio non *absolute*, sed *ex causa Permutationis*, vel in *Favorem certæ Personæ* fieret, ob Periculum Simonix. Verùm & in his casibus Resignationem ab Ordinariis admitti, observantia docet,

14. Reservantur Pontifici 5to omnia Beneficia sive *Regularia*, sive *Secularia*, *Curata aut non Curata*, sive *Monasteria*, *Prioratus*, *Decanæ*, sive *aliæ Dignitates* sint, si Beneficiatus ad *Patriarchatum*, *Archi-Episcopatum*, vel *aliam Dignitatem*, & *Abbatiam* perveniat, ubi autem supponitur, quod talis Dignitas, seu Abbatia sit *Consistorialis*, & indigeat Confirmatione Papali, si enim Generalis Ordinis, vel Ordinarius, Jus confirmandi habet, ut SALISBURGENSIS Ratione Episcopatum GURCK, SECCAU, CHIEMSEE & LAVANT, Reservatio Pontificia Locum non habet. Nec obtinet, si quis ad Episcopatum *in Partibus* perveniat, debent enim Dignitates esse *Actuales*, non *Titulares*. Quæri hic solet, an Reservatio Pontificia eludi non posset, si neo Electus intra Tempus Electionis, & Confirmationis Beneficium, quod hucusque habuit, in Favorem alterius resignaret? Cui quidem obstat Regula Cancellariæ XXVI. sed quia hæc Concordatis, inserta non est, & in ea relatum cap. ad REGIMEN Papæ tantum reservat Beneficia, quæ *Tempore Promotionis* vacant, ante Confirmationem autem *Promotio Auctoritate Sedis Romanæ* facta non est, Electus ante Confirmationem adhuc Jure resignandi gaudet.

15. Neo Electi *per Indultum Pontificium* sæpius retinent Beneficia, quæ in aliis Ecclesiis antea habuerunt, quare ratione Beneficiorum *per Indulta* retentorum post Obitum Indultarii inter Sedem Romanam, & Ordinarium non raro Lites oriuntur. Si Præjudiciis pugnandum foret, *Pro & Contra*

K

ho-

horum plura afferri possent, atque dicit Barthel, (a) quod observantia Teste, Pontificii Provifi plerumque meliora à Capitulis edocti desistere soleant. Cujus Exemplum habuimus anno elapso in Capitulo Augustano, cum Archi-Episcopus Salisburgensis SIGISMUNDUS an. 1771. in Favorem Illustrissimi Nepotis sui Beneficium in Cathedrali Augustæ Vind. per indultum retentum renuntiaret, sed intra 20. Dies ex hac Vita migraret, & S. Pontifex tamen altéfato Nepoti illud conferret; Ordinarius Pontificia hac Colatione minime attenta idem Beneficium conferebat alteri, & Resignatarius Provisionem Pontificiam non amplius urgebat. Econtra alibi sæpe in ejusmodi Casibus Pontificiæ Provisionis Ratio habebatur, de quo testatur Cardinalis Petra (b) ac noviora in Capitulo Salisburgensi Metropolitico Exempla prostant, quorum novissimum est de an. 1763. quo Celsissimus Episcopus & S. R. I. Princeps Passaviensis ex Illustr. Prosapia Comitum de Thun mortuus est, cujus Beneficium per Indultum Apostol. in Ecclesia Metropol. Salisburgensi retentum S. Pontifex conferebat D. Sebastiano Comiti de Lodron p. m. quem Reverendissimum Capitulum ex singulari in sanctam Sedem Pietate, & Reverentia admisit, ideoque eo minus Damni & Præjudicii exspectans, quod omnes Humanitatis, & Honestatis Leges, Indulgentiæ Poenam luere, prohibeant, atque Nemo Jus quæsitum ampliori Largitate in totum abdicare videatur. (c) Secundum Concordata autem potiora in hoc Casu Ordinariorum Jura esse, ex eo evinci po-

potest, quod alias summus Pontifex ejusmodi Beneficium *Bis* conferret; per *Indultum*, & *iterum post Mortem* Indultarii; frivola enim esset Exceptio, Indultum tantum Bullam esse *Retentionis*, non *Collationis*, quippe non Nomen, sed Res ipsa considerari debet, & quid interest in effectu, si Beneficium retineas, quod sine indulto amitteres, sive amissum de novo obtineas. Nonne idem etiam Ordinarii Præjudicium, sive Casum expectare debet, quo Beneficium *Bis* confertur, vel ubi semel retinetur, & altera vice confertur? *Concessio Indulti* æquiparatur *veræ Collationi*, quæ S. Pontifici nullatenus *Bis* competit, & eo minus, quod ipsi in Concordatis solum Beneficium per *Promotionem* vacans reservetur, hic autem secunda vice per *Mortem* vacaret, non per *Promotionem*. Denique inconcussum est Argumentum, Concordata ad non expressa neutiquam extendenda, sed strictissimæ Interpretationis esse.

(a) *Opusc. Tom. III. p. 126.*

(b) *Comment. ad Constit. Apostol. Tom. V. p. 35.*

(c) Imò non est integrum Ordinariis contravenire Concordatis, quæ, ut à Singularibus Ecclesiis erecta non sunt, ita ab iis convelli non possunt; quare Augustissimus Imperator etiam per Rescripta De- & Adhortatoria urget, ne Ordinarii quidquam contra hanc legem publicam in Præjudicium Libertatis Ecclesiæ Germanicæ irrepere patiantur. Vid. infra §. VII. n. 2. lit. c.

16. In Extrav. *ad Regimen* ulterior reservatio est in verbis: **UBICUNQUE** dictos Legatos, vel Collectores, seu Rectores aut Thesaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint, seu venerint, Rebus eximi contigerit humanis - - eorum Beneficia

reservamus. Non tamen obtinebit Reservatio, nisi officiales sint *Veri, actuales, participantes*, in *Numero* in *Concordatis expresso comprehensi*, & *Tempore Mortis* adhuc in officio extiterint. Illud autem dubium reddunt, an etiam Vice-Cancellarii, Camerarii, & Notarii &c. de quibus mox ante verba: **UBICUNQUE** *dictos Legatos &c.* Mentio fit, hic iterum subintelligantur? quod cum Barthelio (a) negandum existimo, quia verba antecedentia, ubi *de Obitu* Cardinalium sermo est, potius loquuntur de **Casu MORTIS IN CURIA**, quam extra Curiam, atque hoc ipsum esse videtur, cur Pontifices sine Difficultate Capitulis Indulta Eligendi concedant.

(a) *Opusc.* Tom. III. p. 133.

17. **CAPUT II.** *Concordatorum de Electione* (a) Capitulis, five *mediate*, five *immediate* Apostolicæ Sedi subjectis liberam Electionem indulget, & licet verba: *Item in Ecclesiis Metropolitanis, & Cathedralibus ETIAM Apostolicæ Sedi immediate non subjectis fiant Electiones Canonice &c.* expressam non faciant Mentionem Ecclesiarum Pontifici immediate subjectarum, hæc tamen per *Li* **ETIAM** comprehenduntur, quod & ab Argumento à majori ad minus clarissime evinci posset. Similiter Monasteriis *sine Distinctione* liberæ Electionis Jura vindicamus, atque formalia: *Et in Monasteriis Apostolicæ Sedi immediate subjectis &c.* minimum obstare censemus, nam hæc non tam ad Restitutionem Electionum, quam ad verba: *quæ ad dictam Sedem deferantur*, referenda sunt, & sequen-

quentia : *In Monasteriis Dictæ Sedi immediate non subjectis*, omne dubium eximunt.

(a) De antiqua Electionum Forma supra §. IV. n. 2. seq. usque ad *Transactionem Calixtinam*, quantum satis differui, & in §. V. n. 1. seq. ostendi, etiam posthac Periodum Electionum Libertatem, tum ab Imperatoribus, tum à SS. Pontificibus in Disceptationem, & Discrimen deductam esse. Qua de re ad Concilium Constantiense, & Basileense tot gravamina deferebantur, quæ etiam quoad Electionis Jura in Basileensi Sess. XII. & XXIII. in Capitulorum Favorem decisa fuere. Cum vero de Autoritate hujus Concilii adhuc multum disputaretur, Capitulorum juribus parum, aut nihil fuit consultum, ut itaque pristina eligendi Libertas in Concordatis firmanda esset.

18. Si tamen Eligentes 3. Menses sine justo Impedimento præterlabi sinant, quin eligant Episcopum, vel comittendo, aut omittendo contra formam in cap. *quia propter* 42. de *Elect.* præscriptam impingerent eos indistinctim pro hoc Casu Electionis Jure privari, & Jus constituendi Episcopum ad Papam devolvi volunt. (a) Quantum autem hoc recedat à Jure communi, exinde elucescit, quod quidem cap. 25. & cap. 41. de *Elect.* &c. eadem pro Casu Commissionis & Omissionis Poena statuta sit, sic tamen, ut vi cap. 18. de *Elect.* & *Elect. Potest. in 6.* pro Casu Omissionis Jus Electionis ad proximum Superiorem devolvatur, (b) & pro Casu Commissionis tantum ad Sedem Romanam. Ut itaque habeant Archi-Episcopi, de quo conquerantur. Nec minus hîc Capitulorum Præjudicium versari videtur, cum illa secundum Curialistarum sententiam ob verba : *Si (Electiones) non præsentatæ, vel si præsentatæ, minus Canonica fuerint*, Jus Electionis amittant; ast id intel-

ligen-

ligendum est, si non præsentedatæ sint secundum Jus commune ex Culpa, vel negligentia Capituli.

(a) Hic tamen omnino repetantur ea, quæ supra diximus n. 12.

(b) Hoc Jure etiam adhuc an. 1587. in Ecclesia Mindensi ex Jure devoluto usus est Archi-Episcopus Colonienfis. Vid. *Concord. integr.* Tom. II. pag. 82.

19. Denique promittit S. Pontifex, quod Electiones, si Canonicae (a) fuerint, confirmare velit, *nisi ex rationabili & evidenti Causa* (b) - - *de digniori & utiliori Persona de Fratrum Consilio providendum duxerit.* Jus igitur confirmandi per Concordata summo Pontifici stabilitum est, quod usque ad Sec. XIV. ad Metropolitanos spectasse constat. (c) ECKIUS Vicarius Generalis Trevirensis celebris Lutheri adversarius (d) Causam, cur insignis hæc Prærogativa ad Sedem Romanam translata sit, in eo ponit, quod forsan Viri illustres, & Potentes dedignati fuerint ab humilis Generis Metropolitano confirmari; sed hallucinatur ECKIUS, cum raro humili Genere nati in Metropolis effecti sint. Veriores hujus rei Rationes assignat illustrissimus de HONTHEIM (e) quod 1.) Papæ Autoritas, quia major, & concurrens cum Potestate cujusvis Inferioris, supplere possit Autoritatem Synodi: & quidem *Dispensative*, si Electio vitium habuisset, quo plurimæ laborabant, Synodus autem dispensare non potuerit super Defectibus. 2.) Quod iis Temporibus invalerent *Postulationes & Translationes*: priores autem nec Synodi admittere possent, nec posteriores facere *per Decretales*. 3.)

Quod

Quod multæ Electiones fierent in Discordia, quo Casu ab Alexandro IV. Sedi Apostolicæ reservata est Cognitio. 4.) Quod *Jure Decretalium* Pontifices, quando Turbas præviderant, mandaverint, non procedi ad Electiones, nisi quorundam à se nominatorum Concilio. 5.) Quod sæpe miserint Legatos, qui præsiderent Electioni, & eam mox confirmarent; vel si fuerit discors, Causam examinarent & Canonice confirmarent. Addo 6.) cum confirmationes à Metropolitanis plerumque in Synodis Provincialibus fierent, & hæc defierint.

(a) Quod tamen Sedes Romana nimis scrupulose in Electiones inquirat, de eo an. 1673. tres Electores Ecclesiastici graviter conquererentur. „Postquam, *ajunt*, diligenti Cura, atque „impensis ingentibus Electiones sunt summa Concordia factæ, „& ad Urbem delatæ, jam ab aliquot annis in quadam Congregatione à SIXTO PP. V. inter alias erecta adeo minutim, „& scrupulose, quasi Nodos in Scribo quærendo, discutuntur, ut quantumvis observata sint in iis SS. Canonum saltem „substantialia omnia, & Nemo contradicat, imo omnes quorum „interest, supplicent pro Confirmatione (quod antea sufficiebat, ut docent Glossat. cap. *qua propter* de Elect.) tamen si quid levius per Tabellionum Incuriam, aut aliunde „omissum sit, captata inde Occasione contra Morem Majorum invalidæ declarantur &c. vid. *Concord. integr.* Tom. II. „pag. 91. „

(b) In Facto nihilominus citra evidentem Causam, à majori Parte Cardinalium in scriptis approbatam Electiones fuisse rejectas, *Gravamina Nationis* testantur.

(c) Laud. DÜRR *de Jud. Controv. in Caus. in Elect. Episcop. Germ.* cap. II. §. VII.

(d) *de Primatu Petri.* cap. 40.

(e) In *Prodr. Histor. Trevir. Diplom.* pag. 549.

20. Per-

20. Personalem autem Comparitionem Romæ Concordata tantummodo Monasteriis Consistorialibus injungunt; sed Curia ob Capitulum *Cupientes* 16. de Elect. in 6to idem exigit ab Archi-Episcopis Germaniæ, & cum hoc Onus sit valde durum, sequitur, Causas Excusationis facile admittendas esse, & tamen PIUS II. institit, ut Archi-Cancellarius Germaniæ tot & Gravissimis Imperii Negotiis detentus in Persona se in Curia sistat, quem licet iterato se excusantem exauctorabat. (a)

(a) *Concord. Nat. Germ. integr.* Tom. II. p. 85.

21. Ante confirmationem tamen & mox post Electionem vi Transactionis Calixtinæ Episcopi cis Alpini Regalibus investiri possunt, cujus quidem Rationem malè aliqui in capit. 44. X. de Elect. quærunt, cum hoc an. 1215. & dicta Transactio an. 1122. condita sit, ut itaque tanquam toto fere seculo prior in illo fundari nequeat. Melior itaque Ratio est Anonymi (a) ex ipso *Calixtinorum* Concordatorum Ævo hausta, quod hoc Tempore confirmatio Electionis per Consecrationem attenderetur; & quia in Germania majores difficultates congregandi Concilium Metropolitanum suberant, præcipue ubi Metropolitanus Aulam vel Castra sequebatur, ideo Præfules Germaniæ electos, vel Postulatos mox investiendos volebant, ne sub Prætextu nondum secutæ Confirmationis ac Consecrationis remora injiceretur. Idque adhucdum post Concordata Aschaffenburgensia obtinere putat Author cit. cum Electus à Capitulo soleat publice præsentari Commis-
fario,

fario, qui eidem mox confert Administrationem Regalium, licet solennis Investitura, ut plurimum, post Confirmationem, & Consecrationem differatur. Sed non ubique moris est, quod Commissario Cæsareo in Ecclesia Neo-Electus præsentetur, minus, quod ille post Electionem statim Administrationem Regalium conferat; quin potius in aliquibus locis ex inveterata consuetudine Neo-Electus Capitulo Administrationem usque ad obtentum *Placet* relinquere soleat, & hodie in Solenni Investitura inter præcipua requisita numerant Confirmationis Bullam. (b)

(a) In Concord. integr. Tom. II. pag. 19.

(b) Moser Einleitung zum R. H. Process. P. III. pag. 523.

22. Quæ de *Confirmatione* dicta sunt, minimè concernunt Monasteria, Prælatos, vel Beneficia Regularia, nam de his Concordata sic Disponunt: *Et in Monasteriis dictæ Sedi immediate non subjectis . . . Electi, seu illi, quibus providendum, PRO CONFIRMATIONE vel Provisione bujusmodi ad Curiam Romanam venire NON tenebuntur.* Ino nequidem omnia Monasteria exempta huic Ordinationi subjecta sunt. Sic Cisterciensis Ordinis Prælati à Generali confirmantur. Quæ vero Monasteria immediata adhuc Confirmationem Romæ petere tenentur, vocantur *Consistorialia*, & si Quæstio oriatur, an sint exempta, nec ne? Onus probandi incumbit Curialistis, quippe omnis Præsumptio pro Ordinario militat. Quoad *Confirmationem* Monasteriorum *Monialium* eadem, quæ de virorum Monasteriis diximus, repetenda sunt; pro Casu autem

Devolutionis S. Pontifex per Commissionem ad Partes providebit.

23. Ut igitur per Concordata Ordinarii insignem Jurium antiquorum jacturam passi sunt, & præcipue Archi-Episcopi ratione Confirmationis, ita & postea adhuc Romani Pontifices contra hujus Pacti Tenorem sibi quædam vindicare studebant. Sic in Concordatis Jura Consecrandi, & Juramentum a suffraganeis exigendi, Metropolitani stabilita sunt, ibi,, *Proviso, quod confirmati, & Provisi per Papam nihilominus Metropolitanis & aliis præstent debita Juramenta & alia, ad quæ de Jure tenentur.* Et tamen consecratio per Deputatos S. Pontificis fieri solet, ac Juramenta (a) ab Episcopis, non Archi-Episcopis, & ab exemptis Abbatibus, non Episcopis, sed Papæ præstantur. Si nihilominus Archi-Episcopi Jura in Pactis publicis stabilita urgere vellent, non putem præteritam eorum Conniventiam ipsis Præjudicio fore. (b).

(a) Et Curia Romana nequidem Formam cap. 4. X. de jurejur. servat, sed varios Articulos mutat, & novas adjicit, E. G. Loco: *Regulas SS. Patrum*: ponit. *Regalia S. Petri*. Adjicit Articulos de reservationibus, Provisionibus ac Mandatis Apostolicis. Item de persequendis Hæreticis, & Schismaticis; de non alienando Bona Ecclesiæ inconsulto Pontifice Romano. Subinde specialissimas Promissiones hac Occasione piscari voluit Curia. E. G. sub Pio II. de non celebrando Conventu Electorali, & novioribus Temporibus de erigendo Seminario, & Monte Pietatis; quidquod ipsum Juramentum in cit. cap. 4. redoleat Juramentum vassaliticum, prout 2. *Feud.* 5. & 6. continetur, & Nemini, nisi Episcopo suburbicario Romano quadret, nullatenus vero Principi Ecclesiastico Germaniæ, Cæsari & Imperio ad Fidem Ligia obligato, vid. *Concord. integr.* Tom. II. p. 85. add. BUDER de *Juram. Princ. Ecclesiast.*

(b) SCHLÖR de *Elect. Episc. Cas. & Postul. non admiff.* p. 125.

24. CAPUT III. concedit summo Pontifici *Alternativam Mensium*, vi cujus ipsi Beneficia inferiora in Mense *Jan. Mart. Maj. Jul. Septemb. & Novemb.* vacantia, reservantur, Ordinarius autem ea conferendi Jus habet, quæ in Mense. *Febr. Apr. Jun. August, & Octob. Decemb.* vacant.

25. Utrum autem hæc Reservatio *Dignitates una cum Beneficiis* afficiat? Quæstionis est. E. G. moritur Custos, Scholaster, an S. Pontifex Dignitatem cum Beneficio conferre possit? Curialistæ id affirmant, atque, ut Aula Imperatoris in eam trahatur sententiam, S. Pontifex Indulto *Primariarum Precum* plenior hanc Clausulam adjecit: *etiamsi Canonatus, & Præbenda, Dignitas, Personatus, Administratio, vel Officium fuerit in Collegiata, Cathedrali, Metropolitana Ecclesia, & ad illud consueverint per Electionem assumi &c.* quæ etiam in uno alterove Loco Effectum fortita est. Sic D. de HETTERSDORFF in Ecclesia S. Victoris Moguntiae Vigore *Primariarum Precum* præter Præbendam, etiam Decanatum obtinuit. Sed id non ubique pariformiter Observatum est, nam cum an. 1716. per obitum Canonici de HOLZAPFEL Wirceburgi tria vacarent beneficia, nempe Præbenda in Collegiata novi Monasterii, Scholasteria & Parochia Rotenburgenfis, Precista Anton. ROMAN, qui quidem omnia hæc Beneficia instantissime petebat, solum Præbenda Canonicali contentus esse debebat, atque inter Domicellares ultimo loco ponebatur. L. B. de Cramer etiam (a) à Sec. XV. usque ad 1710. ex JOANNIS *rev. Mogunt.* Tom. II. & L. B.

de Gudenus Cod. Dipl. plura refert exempla, quod ipsa Capitula Moguntina mortuis in Mensibus Papalibus Scholasticis, Cantoribus sibi vel per Primarias Preces, vel Provisiones Pontificias nihil præjudicii inferri passa fuerint, sed libero Electionis Jure usi sint, (b) idque ad Mentem & Sensum Concordatorum, cum ibi tantum dicatur *vacante Beneficio*, nec verbulo *Dignitatum* Mentio fiat, ut taceam *Officia* sæpius singulares requirere qualitates, E. G. si annexum sit *Officium Concionandi* &c.

(a) *In Observ. Jur. univ. Tom. IV. Obs. 1227. pag. 689.*

(b) In quavis Dioecesi ejusmodi Præjudicia colligenda essent, unde dignosceretur, quæ Praxis etiam post Concordata obtinuerit.

26. Nec ad *Menses Papales* spectant Beneficia, quæ sunt 1. Juris Patronatus Laici, vel 2. mixti; nec 3. Monocularia, nec 4. Manualia, vel si 5. Fundator sibi, vel Ordinario Collocationem reservaverit. Dubitatur quidem, an etiam Beneficia, quæ post Concordata erecta sunt, huc referri debeant, cum autem in dubio pro Ordinario pronuntiemus, etiam 6.) illa in hanc Classem conjicimus. 7. Beneficia Curata & Parochialia quidem Summo Pontifici in prædictis Mensibus per Concordata reservantur, quia tamen secundum Concilium Tridentinum (a) hæc per Concursum conferuntur, ideoque Episcopi esset, ut digniorem eligeret, illumque Papæ præsentaret, qui eî Parochiam conferret, (b) videntur SS. Pontifices Jus ab alterius Arbitrio dependens neglectius habuisse,

se, & illud demum in majus Ecclesiæ bonum Ordinariis reliquisse, eoque facilius, cum plerumque Parochiæ neque sint vera, & stabilia Beneficia, nec ob aliqua plenius Episcopale Regimen peregrinis Collationibus turbari deberet, quod ipsum est, cur quibusdam Ordinariis adeo Indultum desuper concefferint, ut itaque de hac Reservatione vix amplius quid audiatur.

(a) Sess. 24. c. 18. *de Reform.*

(b) Ut *Bulla* PII V. *in Constituendis* XXIII. in Bullario M. id explicat.

27. De cetero autem vacent Beneficia vel per Mortem vel alio modo: indistinctim enim dicitur: *Vacante Beneficio* (a) dummodo vacent in *Mense Papali*. Secundum clarum autem Textum Concordatorum Provisus Apostolicus intra tres Menses à Die *Notæ* (b) Vacationis in Loco Beneficii compareat, & Provisionis literas Ordinario *præsentet*, alias Jus Beneficium conferendi ad Ordinarium devolvitur. Voluit quidem Gregorius XIII. an. 1576. in *Bulla quæ in Ecclesiam Concordata* in eum sensum declarare, acsi Beneficium saltem intra tres Menses *Conferri* deberet, cum intersit, ne Provisiones nimium arctentur, sed Germani inhærent Cortici Verborum, & notatu dignissima sunt, quæ in hoc Casu aliquoties emanarunt *Conclusa Cæsarea*. (c)

(a) Cum tamen Beneficia ex causa *Permutationis* renunciata non dicantur vere vacare, non sine ratione asseritur, casum sic resignati Beneficii sub verbis: *Vacante Beneficio*, non contineri, licet in Praxi ipsi consuleremus, ut Resignans vel Permutans ad evitandos controversiarum Ambages Mensem Ordinarii expectaret.

(b) Et

(b) Et Terminus iste trium Mensium tantum spectat ad Beneficia *extra Curiam in Mensibus Papalibus vacantia*, si enim in *Curia* vacaret Beneficium, tunc illud intra Mensem a Memento *factæ* vacationis conferri deberet. vid. supra N. 6. Cur autem Terminus *trium* Mensium ratione Beneficiorum in Mensibus Papalibus *extra Curiam* vacantium primum à Die *notæ* vacationis currat, ideo dispositum est, quia diutius Tempus præterlabi potest, donec S. Pontifex è longinquis Terris vacantis Beneficii Notitiam accipiat.

(c) Sic Augustus Imperator 12. Jan. 1747. Electori Colonienfi qua Episcopo Monasterienfi rescribebat: Es möchte zwar wohl seyn, wie der Herr Churfürst anführet, daß, wenn die Præbend in Deutschland Tempore Sedis Pontificiæ vacantis, oder bey denen zu Rom einfallenden Herbst-Ferien per Obitum erlediget werde, alsdann die Expedition der Bullæ Originalis intra Trimestre nicht wohl zu bewürken stehet; dahingegen seye aber ohnlaugbar, daß alle diese besorgliche Inconvenienzien dem päbstl. Stuhl zu der Zeit, als die Concordata errichtet worden, eben so wohl bekannt gewesen seyn müssen, und haben derselben sich allenfalls selbst bezumessen, daß kein längerer Termin, als zu 3. Monaten, stipuliret worden. vid. *Act. publ.* sub FRANCISCO I. an. 1747. c. V. pag. 117. Simile Decretum 16. Octob. 1753. emanavit in Causa zu Essen und Thorn Frau Fürstin contra Carolum Raimont Puncto Præbendæ Ecclesiæ Thornensis hujus tenoris: Nachdem Kayserl. Majest. glaublich angezeigt worden, daß er Raimont sich begeben lassen, die Impetrantische Frau Abtissin in denen ihr aus den Concordatis nach verfluß der 3. Monaten à Die *notæ* vacationis in Loco Beneficii ohne die Original-Bullam gebührend überreichet, so klar gebührendes Collations-Recht zu stöhren; So befehlen Ihro Kayserl. Majest. ihm allergnädigst, jedoch ernstlich, von der anmaßlich erhaltenen, aber verspäteten päbstl. Provision ohnverweilt abzustehen. vid. *Select. J. P.* XXIII. Th. cap. X. § I. p. 400.

28. Non Curialistæ modo, sed & in Germania Jur. Eccl. Doctores non pauci quoad *Dignitates* in Cathedralibus *post Pontificales Majores*, & *Principales in Collegiatis Ecclesiis* hic

hic exceptionem faciunt, quod Summus Pontifex de his, in quocunque Mense vacent, providere queat. Ad hanc Quæstionem vero definiendam, ut in aliis hujus generis (a) Concordatorum Textus sub Schemate Pacti præprimis considerandus venit, & hic quoad Passum concernentem sic sonat: *de Monasteriis Monialium Papa non disponat, nisi sint exempta, & tum per Commissionem in Partibus; de Cæteris dignitatibus & Beneficiis quibuscunque secularibus & regularibus vacaturis ultra Reservationes jam dictas: (Majoribus dignitatibus post Pontificales in Cathedralibus & Principalibus exceptis; DE QUIBUS JURE ORDINARIO PROVIDEATUR PER ILLOS INFERIORES AD QUOS ALIAS PERTINET,)* Idem sanctissimus Dominus noster per quamcunque aliam Reservationem, Gratiam, Expectativam, aut quamvis aliam Dispositionem sub quacunque verborum Forma per eum aut ejus Auctoritate factam, vel fiendam non impediet, quo minus de illis cum vacabunt de Mensibus Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris, & Decembris libere disponatur per illos, ad quos Collatio, Provisio, Præsentatio, Electio, seu alia quævis Dispositio pertinebit Reservationibus aliis a Præmissis ac Dispositionibus Auctoritate Domini nostri Papæ factis vel faciendis, non obstantibus quibuscunque; quoties vero aliquo vacante Beneficio de Mensibus Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris specialiter Dispositioni Apostolicæ Sedis reservatis &c. ex toto autem hoc Contextu, ejusque Interpunctionibus Nemo non videt, Dignitates in Cathedralibus post Pontificales Majores, & Principales in Collegiatis ad Jura Ordinariorum referri, ibi, DE QUIBUS JURE ORDINARIO PROVIDEATUR PER ILLOS INFERIORES

RES AD QUOS ALIAS PERTINET. Quæ cum adeo elara sint, non est mirum, quod SS. Pontifices tam facile id per Indulta quibusdam Capitulis confirmaverint, quod ipsis jam vi Concordatorum competebat, alia vero, quin ejusmodi Indulta unquam petierint, hoc jure semper usa fuisse, atque etiamnum uti, nunquam per Textum Concordatorum in Forma Bullæ, aut Jctorum finistras Interpretationes in contrarium seducta. (b)

(a) Vid. supra §. V. N. 19.

(b) Vid. *Analytica Demonstratio cujusdam Germani ex Litera & Mente Concordatorum Germaniæ Præposituras, quæ sunt in Germania Majores post Pontificales in Cathedralibus, & Principales in Collegiatis Ecclesiis Dignitates non esse Sedi Apostolicæ reservatas.* Colonia 1757.

29. CAPUT IV. Concordatorum concernit ANNA-TAS (a) & sub Generali eorum Nomine venire solent quæcunque Pensiones, sive Præstationes pecuniariæ, quæ de Episcopatum, aliarumque Dignitatum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum fructibus primi anni, vel Ratione eorum Cameræ Apostolicæ solvuntur. Dividuntur autem in AN-NATAS 1. in Sensu stricto. 2. In Communia Servitia. 3. In Mi-nuta Servitia, & in Quindennia, sive Quindennas. 1. ANNATÆ in Sensu stricto & proprio, comprehendunt dimidiam Partem Fructuum primi Anni, quæ Cameræ Apostolicæ de inferio-ribus dignitatibus, ac Beneficiis Secularibus æque, ac Regu-laribus, folis nimirum Episcopatibus, & Abbatiis Consisto-rialibus exceptis, Provisioni immediata Papali obnoxiiis, quorum Valor annuus secundum taxam Cameræ XXIV. flore-nos

nos auri de Camera excederet, solvenda fuerat. Atque hæc integra soli Summo Pontifici, aut Camerae Apostolicæ relinquitur.

2. *Communia Servitia* continent Reditus totius anni ex Beneficiis, quæ dantur *Consistorialiter*, & una Medietas cedit Papæ, altera Cardinalibus. 3. *Minuta Servitia* consistunt in minori Parte Redituum, quæ secundum Proportionem Taxæ Fructuum Episcopaliū, vel Abbatialiū inter quosdam minores Curiae Romanæ Ministros seu Officiales distribuuntur.

4. *Quindennæ* seu *Quindennia*, aut quinta decima, dicitur dimidia Pars Fructuum unius anni, quæ eidem Camerae Apostolicæ singulis quindecim annis de Beneficiis, quibuscunque, vel unitis vel Indulto à Reservatione exemptis est persolvenda. (a)

(a) De Annatarum Orig. & Progr. vid. PETR. de MARCA de *Concord. Sacerd. & Imp.* ALEX. NATALIS *Histor. Eccl.* Tom. VIII. Dissert. IX. VAN ESPEN *Jus Eccl. Univ.* II. Tit. 24. THOMASSIN *de veter. & nov. Eccl. Discip.* Tom. III. L. I. c. 56. n. 4. L. II. c. 58. n. 1, 2. c. 59. n. 3. seq. Inter Protestantes Petr. de LUDWIG de *Jur. Annat.* & BOEHMER *Jur. Eccl.* Tom. I. L. I. Tit. XI. §. 33.

(b) BARTHEL *Opusc.* Tom. III. pag. 257.

30. De Justitia Annatarum in Concilio *Constantiensi* acerrime Disputabatur, & Galli omnes, exceptis Cardinalibus de ALLIACO & GERSON, eas omnino abolendas volebant. Germanis etiam eadem fedebat Sententia, dicebant enim, ANNATAS ab Initio Dona fuisse Gratuita, vel ob Expeditiones Cruciatas, vel ob Grave Æs alienum, aut Ecclesiæ Necessitates esse exsolutas; cessante autem Causa non adesse Titulum, atque si pro Confirmatione, Be-

nedictione, aut Consecratione exigenterentur, id Simoniam fore manifestam. Econtra Romanæ Sedi addicti opponebant, quod S. Pontifex rerum Ecclesiasticarum habeat Dominium universale, tot onera pro Ecclesia universa fubeat, pro alimentandis Curiae Ministris ad Expeditiones necessariis ingenti Pecuniarum summa opus habeat, atque jam in longissima hujus Juris possessione existat, è qua sine Injuria detrudi haud possit. PETRUS ALLIACENSIS autem Annatas adeo in Sacra Scriptura Levit. n. 18. fundari, contendebat, quod ibi Levitæ summo Sacerdoti iterum decimam Partem ex decimis dare obligati fuerint. Posthac iisdem fere Argumentis in Concilio *Basileensi* ex utraque Parte iterum propositis Sess. XII. conclusum est, Annatas quidem abolendas sed alia Ratione Pontifici compensandas esse; à quo Decreto quidem Sess. XXI. recedebatur, & Annatæ planè rejiciebantur, cum vero hujus Concilii Patres Anti-Papæ FELICI V. aliquatenus prospectum vellent, ipsi adjudicabant ei Sess. XLIII. ab an. 1440. ad quinquennium saltem quintam Redituum Partem, unde videre est, Annatas pro Circumstantiis sua habuisse Fata. Galli etiam antehac tam strenui earum oppugnatores jam an. 1438. in eo indulgentiores fuere, cum EUGENIO IV. ad Dies Vitæ quintam Redituum Partem concederent, ut Germani in eo adhuc Gallis multo constanteriores manserint, nam Neutralitate semel an. 1438. electa Decreto Concil. *Basileens.* Sess. XXI. pertinacissimè inhærebant, Teste §. XI. *Avisam. Mogunt.* an. 1440. (a)

(a) Vid. GEORGITSCH *Bellum Sacerd. Roman. & Imp. Germ.*
pag. 224.

31. Tandem condescendebant Germani, ut Concordatis in vim pacti sequentia infererentur : „ *Item circa Provisionem*
„ *Apostolicæ Sedi Ordinandam* Modus Annatarum *hoc modo cur-*
„ *rat : de Ecclesiis Cathedralibus omnibus, & Monasteriis Viro-*
„ *rum duntaxat vacantibus, & vacaturis solventur pro Fructibus*
„ *primi Anni a Die Vacationis Summa Pecuniarum in Libris*
„ *Camæræ Apostolicæ taxatæ, quæ communia Servitia nun-*
„ *cupantur. Si quæ vero excessive taxatæ sint, iuste retaxentur,*
„ *& provideatur specialiter in gravatis Regionibus secun-*
„ *dum Qualitates Rerum, Temporum & Regionum, ne ni-*
„ *mium prægraventur : ad quod Sanctissimus Dominus noster*
„ *petentibus dabit Commissarios in Partibus, qui diligenter inqui-*
„ *rant & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media Parte infra*
„ *Annum a Die habitæ Possessionis pacificæ totius, vel majoris Par-*
„ *tis solvantur, & pro media Parte infra sequentem Annum. Et*
„ *si infra Annum bis, vel pluries vacaverint, semel tantum*
„ *solvetur; Nec debitum hujusmodi in Successionem in Ecclesia, vel*
„ *Monasterio transeat.*

32. Cum alias per *Servitia Communia* intelligantur *Redi-*
tus unius Anni, (a) hic 1.) observandum, quòd in mox cit.
Concordatorum Textu illa tantum *ad Taxam in Libris Cameræ*
Apostolicæ contentam (b) exigantur, nec 2.) summus Pon-
tifex Taxam augere queat, sed 3.) ad Instantiam Gravatorum
eam moderetur, atque 4.) nunquam quintam redituum Par-
tem transcendat, de quo provideatur specialiter - - - *secun-*
dum

dum qualitatem Temporum & Regionum. Si itaque Regiones per Belli Injuriam, aut alia Fata eo recidissent, ut Reditibus ad propriam Neceffitatem sublevandam ipsæ indigerent, haud dubie Annatae vel omnino, vel ad minorem, & proportionatam Summam reducendae essent, atque 6.) in Retaxatione semper Ratio ineunda est ejus Temporis, quo Concordata inter S. Sedem, & Nationem Germanicam inita sunt, ideoque minime ad Reditus computandae sunt subditorum Collectae diu *post* Concordata ad propriam Indigentiam Legibus Imperii introductae (c) 7.) *Communia Servitia* solum in Confirmatione Electionum Episcopaliū & Abbatialium *Conistorialium* exsolvenda esse, ipse Textus innuit. Præterea nec 8.) exigi illa possunt ab Episcopo, qui vel per Postulationem, Provisionem, aut Breve Eligibilitatis alium obtinet Episcopatum priore retento, quia tantum in hujus Possessione confirmatur. Cum etiam 9.) *Servitia Communia* de Ecclesiis & Monasteriis *Virorum duntaxat* pendantur, sequitur, Monasteria *Monialium* ad ea nullatenus teneri.

(a) Supra n. 29.

(b) ESTOR in *Select. Script. min.* Tom. I. pag. 286. Extractum ex Georg. COELESTINI, Praepositi Coloniensis ad Spreham, nec non HORTLEDERI & BANCKII Matriculis Annatarum exhibet, sed si hæ conferantur, minime conveniunt, & quotquot hucusque Taxarum Ordinationes prodire, dissimiles fuere, ut genuinam editionem adhuc expectemus. Interim DURUS DE PASCALO putat, annuatim ad Cameram Apostolicam Annatarum Jure Summam redire 2034518. Florenorum.

(c) *Concord. integr.* Tom. II. pag. 87.

33. *Servitia Minuta* ex iisdem dignitatibus *Consistorialibus duntaxat* petenda, & quia *Monasteria Monialium* à *Servitiis Communibus* absolvimus, (a) ea etiam à *Minutis* liberamus. De horum *Distributione* BARTHEL (b) EX AMYDENIO plura refert.

(a) Num. præced. 9.

(b) *Opusc.* Tom. III. pag. 338.

34. *De Annatis proprie dictis* Concordata sequentem in Modum disponunt: *De Cæteris vero Dignitatibus, Personatibus, & Beneficiis Sæcularibus, & regularibus quibuscunque, quæ Auctoritate dictæ Sedis conferentur, vel de quibus providebitur, præterquam vigore Gratiarum Expectativarum, aut Causa Permutationis, solvantur Annatæ seu medii Fructus juxta Taxam solitam à Tempore Possessionis infra Annum, & Debitum hujusmodi similiter in Successorem in Beneficio non transeat. Sed de Beneficiis quæ valorem 24. Florenorum Auri de Camera non excedunt, nihil solvatur.* Unde fluit, 1.) *Annatas proprie dictas* in eo à *Servitiis Communibus* differe, quod illæ non quintam, sed dimidiam Partem Redituum conficiant 2.) *Servitia communia* concernant dignitates *Consistoriales*, illæ omnia *Beneficia*, quæ ad immediatam *Sedis Apostolicæ Collationem* pertinent, exceptis *Expectativis*, cum exinde necdum *Fructus* percipiantur 3.) quod in *Annatis proprie dictis* *Terminus solutionis* non ad duos Annos, sed ad unum restrictus sit. Sed vix apud Nos hic usus Usus habet, cum fatentibus etiam *Curialistis*, omnes *Dignitates inferiores, Beneficia, & Officia* in *Germania* non ultra 24. Florenos aureos taxata sint, atque à Tempore

Con-

Concordatorum horum Causa nec quidquam solutum fuerit, ut itaque Germani antiquissima & immeroriali Possessione in eo tuti existant.

§. VII.

I. **E**x Concordatorum Introitu patet, quòd hæc Transactio inter S. Pontificem NICOLAUM V. ac FRIDERICUM III. PLURIMORUM S.R.I. Electorum, aliorumque --- tam Ecclesiasticorum, quam Secularium Principum consensibus pro *Natione Alemannica* fuerit inita, conclusa laudata & acceptata. Est itaque mirum, quod haud pauci hujus Transactionis validitatem in dubium vocent, quasi vero, quod PLURIMORUM Votis pro Pace Ecclesiæ & Reipublicæ conclusum est, Vim Legis non haberet. Ipsa sane Nationis nostræ Gravamina in Conciliis Constantiensi & Basileensi utique etiam non ab omnibus Imperii statibus subsignata leguntur; eos saltem, qui se gravatos sentiebant, compaciscentes fuisse, verosimillimum est. (a) Et dato quosdam, ut vult Platina hisce Concordatis haud fuisse contentos; an in Aureæ Bullæ Erectionem, in Transactionem Passaviensem, imo in Pacem Westphalicam omnes Imperii status consenserunt? & sunt tamen Sanctiones Pragmaticæ, quæ omnes Imperii Cives obligant; Prætereo, in antiquioribus Imperii Constitutionibus illam Statuum Subscriptionem nequidem Moris fuisse, atque eas subin in Confessu Paucissimorum Statuum latas, & tamen pro legibus universalibus habitas esse. (b)

(a) De Vit. SS. Pontif. in Pio II. pag. 296.

(b) Vid. meine academische Reden über Mascovii Princip. J. P. L. I. cap. II. §. III. n. 3. pag. 76. add. supra. §. IV. n. 15. lit. (b)

2. Ut igitur in LL. & Pactis publicis *plurimorum* consensus omni Tempore sufficebat, eorum Authoritas magis roborata est, si à tota Natione ex post ipso facto comprobata fuerint. Natio autem Germanica hucusque urgebat Concordatorum Inviolabilitatem, & jam in prima Capitulatione CAROLUS V. art. XVI. obstringebatur, ut Concordata cum sancta Sede facta & intacta tueretur, quod in omnibus Capitulationibus usque ad hodiernam arctioribus Terminis repetitum. (a) Supremis Imperii Dicasternis injungitur, ut in judicando ad ea attendant, (b) Capitulis per rescripta Cæsarea injungitur, ut Concordatis insistant, (c) ac tot demum Statuum, singularumque Ecclesiarum querelæ exactam eorum Observantiam intendunt.

(a) Capit. noviss. art. XIV. §. I.

(b) Ferdinandi III. R. H. D. Tit. VII. §. 24. ibi., So sollen auch die Concordata Nationis Germanicæ damit man sich deren in zweifelhaften Fällen gebrauchen könne, selbst vorhanden seyn, und von selbigen nichts verändert werden.

(c) Sic Carolus V. Capitulo Cameracensi districtè præcipit, ne à Tenore Concordatorum recedat. Vid. HOFFMANN Grundsätze des D. Staats-Rechts. pag. 16. addatur. MAXIMILIANI I. Mandatum an das Hochstift Lüttich, daß die Cleriker in selbigem den Concordatis Nationis Germanicæ genau nachkommen solle, de an. 1518. in LUNIG R. Archiv. spicil. Eccles. Contin. III. 1385.

3. Ex

3. Ex ipsa autem Bulla NICOLAI V. constat, quod summus Pontifex non ab omnibus Capitulis expetierit, ut in *Alternativam* Mensium consentirent; ibi enim in fine expresse dicitur: *Ut hæc Ordinatio Collationum Beneficiorum non Reservatorum per alternos Menses possit per dictam Nationem Germanicam publicari, & omnes, qui eo gaudere voluerint, TEMPUS CONGRUUM HABEANT, EAM ACCEPTANDI.* Nec etiam omnia Capitula *Alternativam* Mensium acceptabant, ut *Würtzburgense, Bambergense &c.* Atque CHRISTINÆO teste Concordata in paucissimis Ecclesiis Belgii recepta sunt. (a)

(a) Hodie vix Quæstio moveri potest, num hoc, illudve Capitulum Concordata acceptaverit, nec ne? cum â Tempore tam longo non possint non adesse Præjudicia, quæ Assensus, vel dissensus probari potest; illud tamen lubens concedo, etiam post Acceptationem Libertatem antiquam iterum præscribi potuisse.

§. VIII.

1. **R**ecte habet Author, quod Germani contra Sedem Romanam ob violatas Concordatorum Tabulas sæpius graves Querelas moverint, de quo luculentissimum Testimonium perhibent 100. Gravamina (a) an. 1522. in Comitibus Norimberg. Nuntio Apostolico oblata, quæ in Comitibus, & alibi sæpius repetebantur ut Recessus, Capitulationes, & Acta publica docent; atque immensum nectere Catalogum oporteret, si Ecclesiarum particularium Gravamina in Unum colligerentur. Sed Curia Romana contra Germanos eadem majori Jure retorquenda esse, putabat. Ideoque CLEMENS VII.

VII. anno 1534. publicabat Constitutionem : Prælati de & Principibus usurpantibus Dispositiones Beneficiorum Sedi Apostolicæ Reservatorum, aut impediens Sedis Apostolicæ Provisiones contra Formam Concordatorum inter eandem Sedem Apostolicam & Nationem Germanicam. (b) In his itaque Diffidiis Imperatoris est invigilare, ut ab utraque Parte Concordata ferventur illæsa.

(a) Apud cit. GEORGITSCH de B. S. & I.

(b) SCHILTER *Instit. Jur. can.* pag. 472.

2. Hanc Protectionem, quam Augustissimi Imperatores in Capitulationibus sancte promiserunt, pro Casu emergente, etiam potenter præstiterunt, Summique Officii memores Libertatem Ecclesiæ Germanicæ contra Curia Romanæ Molimina constantissime vindicabant. Sic vocatis in Consilium Norimbergæ an. 1640. & Ratisbonæ an. 1641. Electorum Principum, Imperiique Statuum Legatis FERDINANDUS III. Causam *Hermanni Ottonis Comitis Nassovico-Hadamarensis* protegebat, cum S. Pontifex Italo cuidam vacantem in Lotharingia Episcopatum Tulensem conferre voverit. (a) Et Leopoldus Vi Officii (b) motus Capitali Constantiensis Partes agebat, cum S. Pontifex Philippo *de Perleps* insigni Corporis Vitio laboranti in Mense Papali Beneficium in hac Cathedrali conferret. (c) Quidquod in Comitibus Imperii Universalibus horum Tutelam non raro susceptam fuisse, Acta publica loquantur. Si vero Imperii Civis Concordata violet, Pars gravata Concilium Imperiale Aulicum pro eorum Manutenentia implorat. (d)

N

(a) In-

- (a) Indicat has Vindicias Cæsareæ Majestatis Decretum Imperii Legatis communicatum, apud LONDORP in *Act. publ.* Tom. IV. n. 146. pag. 567.
- (b) Weil Uns in Kraft Unsers höchsten Kayserl. Amts förderist obliegt, nicht nur bemeldtes des Reichs-Stift Constanz, sondern auch aller übrigen, hohe Erz- und Domstifter Jura aufrecht zu erhalten, und was denselben zum Nachtheil gereichen kann, auf alle Weise und Wege abzuwenden. Vid Fabri *St. C.* II. Theil. pag. 60.
- (c) Vid. CORTREJ. *Observata ad Concord.* pag. 36. seq.
- (d) Varia desuper Conclufa videri possunt apud Auctorem *Dubiorum Cameralium* verbo: *Mandata inhibitoria.* ap. RULANT *de Invocat. Brachii Secul.* cap. 13. p. 58. n. 3. add. L. B. CRAMER *Neb. Stund.* 48. Theil. pag. 19. 50. Theil. pag. 13.

§. IX.

I. **P**rotestantes in Tract. P. W. volebant, (a) Concordata, seu nulla declarari. Tandem placuit §. 19. Art. V. P. W. ut, *si quid ANNATARUM (b) JURIORUM PALII (c) CONFIRMATIONUM (d) MENSIVUM PAPALIVM (e) & hujusmodi Jurium, & RESERVATIONUM (f) Nomine in Bonis Statuum Augustanæ Confessionis Ecclesiasticis immediatis à quocunque (g) quodocunque aut quomodocunque prætendatur, id validitate & Executione à Brachio Seculari impertienda careat.*

- (a) Vid. de MEJERN A. P. W. T. I. pag. 820. & cum Protestantes an. 1703. cum Capitulo Monasteriensi contra Sedem Romanam ob Provisionem Papalem à Nesselrothio de Præpositura impetratam, Causam facerent communem, iterum, & instantissime urgebant, Concordata omnino abolenda esse. Vid. Fabri *St. C.* Tom. IX. pag. 769.

(b) An-

- (b) Annatas in specie etiam Recusabant Protestantes, & earum neque ullam Mentionem faciendam, Catholici contra, & Legati Cæsarei illas Imperatori solvendas esse contendebant. Vid. de MEJERN A. P. W. Tom. III. pag. 154. pag. 227. pag. 424. usque demum in hunc §. 19. ex utraque Parte consenserunt, vi cuius itaque A. C. addicti non quidem Papæ amplius Annatas solvunt, eas tamen minime extinctas, sed potius Principibus Protestantibus reservatas esse, defendunt STRYCK *de Jur. Papal. Princ. Evang. c. 4. §. 8.* de LUDWIG de annat. Cum autem hoc Jus ex hoc Principio Dominis Territorialibus vindicent, quod Jura Papalia in hos translata sint, atque hæc pro Diversitate Casuum mire variant, etiam Protestantes in Annatarum Determinatione fluctuant, nec Boehmerus *Jur. Eccl. L. I. Tit. X. §. 46.* in eo quid definire audet. Alii contra negant & pernegant, quod Jura e Manu Papæ erepta, ad Principes ac dominos Territoriales devoluta sint. BILDERBECK *Deutscher Reichs-Staat 5ter Theil erste Abhandlung c. I. p. 881.* quam quidem Controversiam Protestantibus inter se dirimendam relinquimus, Catholico Principi eadem Jura respectu Ecclesiarum Protestantium vindicantes.
- (c) Ut Legati Cæsarei Annatas, ita etiam consuetam Taxam pro Pallio in Tract. P. W. Imperatori exsolvendam esse, volebant. Vid. cit. de MEJERN Tom. III. pag. 154. 194. Sed, quid denique conclusum sit, in cit. §. 19. art. V. clarissime expressum est. Quam graviter autem Catholici ipsi post P. W. de enormi hac Taxa conquesti fuerint, huc non spectat. Lepidum tamen, quod contra Attentata ex Joco Consilium dedit VOLMARUS, Legi potest ap. cit. MEJERN *Acta Execut. Tom. II. pag. 462.*
- (d) A Tempore Reformationis A. C. Episcopi Confirmationis Taxam solvere detrectabant, imo Confirmationem Papalem omnino negligebant, ideoque a Catholicis pro veris Episcopis haud agniti; sed satis illis prospectum est in P. W. nam si quid etiam Ratione Confirmationis in bonis Ecclesiasticis immediatis petatur, id validitate careat, vi Art. V. §. 19. & *Electi aut Postulati in Archi-Episcopos, Episcopos, aut Prælatos A. C. addicti - - absque ulla Exceptione investiantur utraque Taxæ Ordinariæ Summam, INSUPER EJUSDEM DIMIDIUM pro infeudatione pendant art. V. §. I. De Titulis Principum, Ecclesiasticorum A. C. autem ita convenit. - - ut Titulis ELECTORUM aut POSTULATORUM in Archi-Episcopum, Episcopum,*

Abbatem & Præpositum insigniantur, art. V. §. 22. Quod autem ad Prælatos mediatos pertinet, constat, eosdem *Confirmationem* à Principibus petere. BOEHMER *Jur. Eccl.* Tom. I. L. 1. Tit. VI. §. 77. Quodsi tamen Prælati mediati essent *Catholici*, observetur status Anni Normalis 1624. dieique prima Januarii art. V. §. 26.

- (e) Licet Protestantes totis viribus illuc anniterentur, ut Concordata omnino cassarentur, tamen SS. Pontifices in Capitulis mixtis adhucdum alternativa Mensium gaudent, ubi Tempore P. W. in usu fuit. Vid. art. V. §. 20.
- (f) Cum A catholici ad Concordata *Intuitu Curiae Romanae* nullatenus teneantur, sequitur, illos nec ad Reservationes in iis contentas obligari.
- (g) Dicit Textus : à *quocunque* Protestantibus Onus ex Concordatis imponatur, id Validitate & Executione careat. Constat autem Concordata inter Sedem Apostolicam & Nationem nostram fuisse inita, non ab hac in his Gravamen expectare poterant, sed à Papa, qui tamen non nominandus videbatur; mallebant ideo eum sub verbo Generali *quocunque* comprehendere. Et bene notandum est, Concordatorum validitatem tantum *Intuitu Sedis Romanae* sublatam esse; ab hujus Nexu dissolvi volebant Protestantes. Si vero Ratione Ecclesiae in Territorio Principis A. C. sitæ Quæstio esset, quæ Jura Papalia non concerneret, E. G. de libera Electione, de Collatione Præbendarum &c. hæc utique ex Concordatis decidenda esset.

§. X.

I. **M**agno Jurisprudentiæ Ecclesiasticæ Germaniæ Incremento Colligerentur diversa, & singularia Capitulorum Statuta, Pacta, & Privilegia. Atque si unquam, certe in hoc Seculo non desunt, qui nec Laboribus, imo nec propriis sumptibus parcerent, ut hanc sublevarent Egestatem. Inter hos præcipue mihi nominandi sunt Prænobilissimi Duumviri Bono rei Literariæ nati, STEPH. WIRTHWEIN,

WEIN, & FRANC. ANT. DÜRR jam supra aliquoties laudati, qui hucusque non modo pretiosas Documentorum Gazas è Latebris produxerunt, sed & Scriptis prorsus singularibus ab aliis intacta, ut videtur, eorum Industriæ relicta ex patriis Juribus in Lucem posuerunt, atque in hunc usque diem Publicum ejusmodi Thesauris Locupletare pergunt.

2. Illud autem dolendum, quod tantis Viris, qui Reipublicæ, & possunt, & volunt prodesse, sæpius subsidia, quæ non in suum, sed in publicum Commodum enixe petunt, ex inani sane Cura, denegentur, quasi per Divulgationem, nescio, quid Periculi immineret, cum tamen mille Exemplis doceri posset, maxima Ecclesiis damna inde illata esse, quod Foundationum literæ, Privilegia, & antiqua Documenta intra Muros, si non omnino Tineis corrupta fuerint, saltem sine usu latuerint, quæ in Lucem edita, Jura in Discrimen deducta, sæpius illæsa & integra servassent.

3. Sed habuit Res Literaria semper suas Remoras, habebitque; interim suos etiam nacta est Patronos, unde de Die in Diem quædam cepit Incrementa, quæ magis augentur inde, quod illi etiam pragmaticis Elucubrationibus multa contribuant, quibus propior ad hæc Sacra Accessus, aut saltem Rerum Usus subsidia suppeditat. Atque inter illos iterum præprimis laudandus est Illustris Auctor (a) jam supra §. IV. n. 4. lit. b) pag. 26. citatus. Voluit etiam Perillustris L. B. de SENCKENBERG quondam Concilii Imperialis Aulici Consiliarius gravissimus Testibus Literis jam an. 1761. ad
me

me datis SCHILTERUM *de Libertate Eccl. Germ.* notis multum auctum de novo edere : & quid ab eo exspectari potuerit, sciunt omnes, qui Viri immortalis in omni scientiarum Genere ac præcipue in Rebus Germanicis Notitiam, Praxin, & Experientiam norunt, ejusque Scripta multivaria Eruditione plenissima unquam pervolverunt.

(a) Tractatus sub Tit. Unpartheyische Abhandlung von dem Staat des hohen Erzstifts Salzburg &c.

4. Denique in hoc Seculo plures in Lucem editæ sunt Dissertationes, quæ ex Observantia, Statutis, & Diplomati-
bus Statum Ecclesiæ germanicæ, ac Ecclesiarum etiam particularium Jura dilucidant, hasque optimo Consilio colligit P. R. D. P. ANTON. SCHMIDT S. J. SS. Can. Professor Heidelbergæ, qui jam an. 1771. Institutiones Juris Ecclesiastici Germaniæ accommodatas scripsit, tum ob concinnum Ordinem, tum ob Stylum pragmaticum, ac genuina solidioris Jurisprudentiæ Principia ubique probatas.

O. A. M. D. G.

Errata extantiora.

Pag.	7. Lin.	15. ADOCIANO	lege ADRIANO
	13.	23. NICOLAUS M.	NICOLAUS I.
	17.	14. v. 3.	§. 3.
	35.	3. præsentabatur	præsentabantur.
	43.	24. illos	illas
	54.	7. Asaffenburg.	Aschaffenburg.
	59.	28. initata	inita
	64.	18. in elatam	in eo latam
	71.	2. ubi non.	Omitatur : non.

POSITIONES

ex Jure Naturæ.

I.

Jus Naturæ cum Theologia Naturali, Ethica, & Politica non est confundendum.

II.

Ejusdem Principium in cognoscendo est **CONSERVATIO UNIVERSI.**

III.

Si Quæstio est, an, quid Jure Naturæ prohibitum vel præceptum sit? extra Orbitam saltat, qui ad Leges divinas positivas, & humanas recurrit.

IV.

HOBBSII Principium: *Bellum omnium in omnes*, optime ejus scopo conveniebat, ut ideo male a multis carpatur.

V.

Polygamia non est contra Jus Naturæ.

VI.

Pacta vi & metu inita valent.

VII.

VII.

Ad Religionem cogi Nemo potest.

VIII.

Imperans, quod a Populi Religione diversam profiteatur, Imperio exuendus non est.

IX.

Licet Fortunarum violentos Aggressores occidere, si aliud eas conservandi medium non suppetat.

Ex Jure Canonico.

I.

Episcopatus a Presbyterio distinctum Ordinem constituit.

II.

Distinctio est inter Nuntium Apostolicum cum Potestate Legati de Latere, & inter verum Legatum de Latere.

III.

Summus Pontifex in Jure divino dispensare non potest.

IV.

Archi-Episcopus est ordinarius Episcoporum, & in Episcopos habet Potestatem etiam in Casibus in Jure nominatim non expressis.

V.

Canonistarum axiomata: *S. Pontificem gaudere Potestate, Totius mundi Beneficia conferendi; tanquam Ordinarium Ordinariorum, in omnibus cum iis habere concurrentem Jurisdictionem, quam maxime Libertati Ecclesiae Germanicae repugnant.*

VI.

VI.

In Jure Ecclesiastico, præprimis ad antiquam Ecclesiæ Disciplinam, Pacta, Observantiam, & Consuetudinem respiciendum est,

VII.

Ad quam tamen introducendam Consensus Summi Pontificis non requiritur.

Ex Jure Publico.

I.

Forma Imperii Romano-Germanici, nec est *Monarchica*, nec *Aristocratica*, nec ex utraque *mixta*, sed Systema peculiare suis subnixum Legibus fundamendalibus.

II.

Jam in P. R. Domino Territoriali Jus reformandi conceditur, vi cujus

III.

Simultaneum innoxium introduci potest.

IV.

Jurisdictio Ecclesiastica a Statu Catholico recte exercetur in subditos protestantes,

V.

Hisque Calendarii Gregoriani Observatio injungitur.

VI.

Nec tenetur Status Catholicus erigere Consistorium ex Protestantibus, si tale non extitit in anno normali.

VII.

Jus eundi in Partes non habet locum, nisi in Negotiis, quæ vel directe vel indirecte Religionem concernunt.

VIII.

Jus propriarum Virium in LL. Imperii est prohibitum, nec in Causis Religionis conceditur, nisi hæ expresse in P. W. definitæ sint.

IX.

Nec Augusta, nec Vicarii gaudent Jure primariarum Precum.

X.

Ratione Collectarum obtinet Pluralitas Votorum.

XI.

Nobilitas immediata non est Status Imperii.

Ex Jure Civili.

I.

Culpa Omissionis levissima lege Aquilia non vindicatur,

II.

Nec levissima in committendo, si vi Contractus ea non teneretur.

III.

Petitio hæreditatis est actio realis, non mixta.

IV.

Etiam ex Juramento judiciali voluntario nascitur Actio juratoria.

V.

Causa Juramento delato ac præstito retractari potest, si Perjurium formale detegatur.

Ex

Ex Jure Feudali.

I.

Ubi Jus Feudale Longobardicum viget, non requiritur Investitura simultanea.

II.

Feuda Ecclesiastica non indistincte pro foeminis habenda sunt.

III.

Hodie Clerici sunt Capaces successionis in Feudis, &

IV.

In Feudalibus subsunt Curiae Feudali.

V.

Vasallus obtenta Licentia alienandi Feudum in Ecclesiam transferre nequit.

VI.

Feudum Nobile cum Dominio directo consolidatum, manet Ordini equestri Collectabile.

Ex Jure Camerali.

I.

Affessores Camerae non repraesentant Praesentantes.

II.

Judici Camerae competit Votum decisivum, si Vota sint paria.

III.

In Causis mandatorum S. C. nec Austregae legales nec Conventionales locum habent.

IV.

IV.

Intercessio Corporis Evangelici Cursum Causæ in supremis Imperii Tribunalibus non sistit.

V.

Conclusa separata Camerae Imper. Visitatorum A. C. Legibus Imperii contraria sunt.

Ex Jure Criminali.

I.

In Causis Criminalibus Juramento suppletorio non est locus.

II.

Tortura non videtur esse medium sufficiens ad eruendam Veritatem.

III.

Suprema Imperii Tribunalia recte rejiciunt Statutum & observantiam, vi cujus delinquenti Defensor denegatur.

IV.

Constitutio Criminalis Carolina ad moderna Tempora in multis parum, aut omnino non quadrat.

V.

Consultius itaque videtur, ut Status Lege nova ad hæc Tempora magis accomodata in Criminalibus prospiciant, atque

VI.

Loco ultimi supplicii servitutem perpetuam in Causis gravioribus fanciendam suaderemus.

IV.

Intercessio Corporis Evangelici Cursum Causæ in supremis Imperii Tribunalibus non sistit.

V.

Conclusa separata Cameræ Imper. Visitatorum A. C. Legibus Imperii contraria sunt.

Ex Jure Criminali.

I.

In Causis Criminalibus Juramento suppletorio non est locus.

II.

Tortura non videtur esse medium sufficiens ad eruendam Veritatem.

III.

Suprema Imperii Tribunalia recte rejiciunt Statutum & observantiam, vi cujus delinquenti Defensor denegatur.

IV.

Constitutio Criminalis Carolina ad moderna Tempora in multis parum, aut omnino non quadrat.

V.

Consultius itaque videtur, ut Status Lege nova ad hæc Tempora magis accomodata in Criminalibus prospiciant, atque

VI.

Loco ultimi supplicii servitutem perpetuam in Causis gravioribus fanciendam suaderemus.

Stainhauser von Treuberg, Johann Philipp,

Observationes succinctae ad Joan. Jac. Mascovii Princip. iur. pub. Rom.
Germ. edit. Lips. 1759, caput V., de principiis iuris publici
ecclesiastici in specie ubi de concordatis nationis Germanicae cum Curia
Romana

Salisburgum 1773

4 Diss. 3554,1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10968175-1

VD18 15107590-001